

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Arkivsak: 21/296
Møtedato/tid: 08.11.2021 kl. 11:00
Møtested: Kommunehuset, møterom Fosen

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS
v/ Karoline Lorentzen på telefon 984 22 653, eller e-post: karoline.lorentzen@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim, 01.11.2021

Hanne Skjæggestad (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Karoline Lorentzen
rådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, rådmann og Revisjon Midt-Norge SA

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
32/21	Forenklet etterlevelseskontroll - selvkostområdet
33/21	Revisjonsstrategi - orientering fra revisor
34/21	Orientering om avvikssystem på sykehjemmene i Åfjord kommune
35/21	Orientering om rutiner for varsling og omfang av varslingssaker
36/21	Årsplan 2022
37/21	Bestilling av eierskapskontroll - Fosen brann- og redningstjeneste IKS
38/21	Avslutning av tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseberedskap - orientering til kontrollutvalget
39/21	Referatsaker
40/21	Eventuelt
41/21	Godkjenning av møteprotokoll

Forenklet etterlevelseskontroll - selvkostområdet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

08.11.2021

Saknr

32/21

Saksbehandler Karoline Lorentzen

Arkivkode FE - 216

Arkivsaknr 21/82 - 7

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen til orientering.

Vedlegg

Revisors attestasjonsuttalelse - selvkost

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal føre kontroll med den økonomiske forvaltningen i Åfjord kommune, jf. kommuneloven § 23-2 første ledd bokstav b. Forenklet etterlevelseskontroll er en del av denne kontrollen jf. kommuneloven § 24-9.

Formålet med kontrollen er, innenfor en begrenset ressursramme, å forebygge svakheter og sikre at kommunen følger sentrale bestemmelser og vedtak på økonomiområdet. Dette bygger opp under god økonomiforvaltning, åpenhet og tillit til forvaltningspraksis.

Målsettingen er å etablere enkle og jevnlige kontrollhandlinger som kan fange opp vesentlige svakheter i sentrale deler av økonomiforvaltningen. Kontrollhandlingene kan blant annet foretas på områder hvor brudd har særlige økonomiske konsekvenser, eller i særlig grad svekker tilliten til økonomiforvaltningen.

Revisor utfører forenklet etterlevelseskontroll med moderat sikkerhet i samsvar med kommunelovens regler og RSK 301. Moderat sikkerhet defineres slik: Klart lavere enn betryggende sikkerhet, men skal øke de tiltenkte brukernes tillit til informasjonen i en grad som er klart høyere enn ubetydelig.

Forenklet etterlevelseskontroll av økonomiforvaltningen omfatter ikke vurderinger av produktivitet, kostnadseffektivitet, kvalitet, måloppnåelse og virkninger. Slike vurderinger faller inn under forvaltningsrevisjon.

Områder for forenklet etterlevelseskontroll kan være finansforvaltningen, selvkostområdene, offentlige anskaffelser og offentlig støtte. Andre områder som beregning av driftstilskudd til private barnehager, andre tilskudd/ overføringer til private, konsesjonsvilkår, kontraktsoppfølging kan også være aktuelt, listen er ikke uttømmende. Det vil være en konkret risiko- og vesentlighetsvurdering for den enkelte kommune som er avgjørende for hvilke områder som velges ut for kontroll.

Revisor skal senest 30. juni avgi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget om resultatet av kontrollen jf. kommuneloven § 24-9 tredje ledd.

Revisor har utført kontroll av etterlevelse av reglene for selvkost på vann og avløp etter følgende kriterier:

1. Direkte kostnad, fordeling av direkte henførbare lønn- og maskinkostnader.
2. Indirekte kostnad, er det bare henførbare tjenester, og gjenspeiler fordelingsnøkler selvkostområdets faktiske bruk?
3. Kapitalkostnader, beregnes kalkulatoriske renter og avskrivninger på riktig grunnlag

- og på riktig måte?
4. Fond, blir selvkostfond renteberegnet, og overholdes femårsfristen for tilbakeføring?

Kontrollen er utført på etterkalkyle for 2020.

Kriterier er hentet fra:

Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer med tilhørende veileder.

Revisor konkluderer med at det er grunn til å tro at Åfjord kommune i det alt vesentlige har etterlevd bestemmelsen i selvkostforskriften.

Konklusjon

Revisors forenklete etterlevelseskontroll skal gi kontrollutvalget bedre grunnlag for å ivareta sitt påseansvar med økonomiforvaltningen. Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å ta revisors attestasjonsuttalelse til orientering.

**Til kontrollutvalget i
Åfjord kommune**

Revisjon Midt-Norge SA
Brugata 2
7715 Steinkjer

Org nr: 919 902 310 mva

Bank: 4270 18 38658

M post@revisjonmidt-norge.no

T +47 907 30 300

Uavhengig revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen.

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet i forbindelse med Åfjord kommunes etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på følgende område:

Kontroll av etterlevelse av reglene for selvkost på vann og avløp. I vår risiko- og vesentlighetsanalyse har vi definert følgende kriterier som skal kontrolleres:

1. Direkte kostnad, fordeling av direkte henførbare lønn- og maskinkostnader.
2. Indirekte kostnad, er det bare henførbare tjenester, og gjenspeiler fordelingsnøkler selvkostområdets faktiske bruk?
3. Kapitalkostnader, beregnes kalkulatoriske renter og avskrivninger på riktig grunnlag og på riktig måte?
4. Fond, blir selvkostfond renteberegnet, og overholdes femårsfristen for tilbakeføring?

Kontrollen er utført på etterkalkyle for 2020.

Kriterier er hentet fra:

Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer med tilhørende veileder.

Ledelsens ansvar for etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen

Kommunedirektøren er ansvarlig for å etablere administrative rutiner som sørger for at økonomiforvaltningen utøves i tråd med bestemmelser og vedtak, og at økonomiforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll.

Vår uavhengighet og kvalitetskontroll

Vi har utført oppdraget i samsvar med etiske retningslinjer for revisjonsselskapet, som inneholder uavhengighetskrav og andre krav basert på grunnleggende prinsipper om integritet, objektivitet, faglig kompetanse og tilbørlig aktsomhet, fortrolighet og profesjonell opptreden.

I samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1 Kvalitetskontroll for revisjonsfirmaer som utfører revisjon og forenklet revisorkontroll av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester) har Revisjon Midt-Norge SA et tilstrekkelig kvalitetskontrollsystem, herunder dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering.

Våre oppgaver og plikter

Vår oppgave er å avgi en uttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på grunnlag av bevisene vi har hentet inn. Vi har utført vårt attestasjonsoppdrag med moderat sikkerhet i samsvar med kommunelovens regler og RSK 301 Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen. Standarden krever at vi planlegger og gjennomfører oppdraget for å oppnå moderat sikkerhet for hvorvidt det foreligger vesentlige feil eller mangler ved etterlevelse av bestemmelser og vedtak i kommunens økonomiforvaltning på det området vi har foretatt forenklet etterlevelseskontroll.

Vi baserer oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering som er lagt frem for kontrollutvalget.

Utføring av et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet i henhold til RSK 301, innebærer å utføre handlinger for å innhente bevis for at bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen etterleves. Typen, tidspunktet for og omfanget av de valgte handlingene er gjenstand for revisors skjønn. Moderat sikkerhet har klart lavere sikkerhetsgrad enn betryggende sikkerhet, og vi gir derfor ikke uttrykk for samme nivå av sikkerhet som i en revisjonsberetning.

Vi mener at vi har innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig bevis som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke blitt oppmerksomme på noe som gir oss grunn til å tro at Åfjord kommune ikke i det alt vesentlige har etterlevd bestemmelsene i selvkostforskriften

Denne uttalelsen er utelukkende utarbeidet for å gi kontrollutvalget et bedre grunnlag for å ivareta sitt påse ansvar med økonomiforvaltningen og til Åfjord kommunes informasjon, og er ikke nødvendigvis egnet til andre formål

Malm, 29. april 2021



Knut Tanem
statsautorisert revisor
oppdragsansvarlig

Revisjonsstrategi - orientering fra revisor

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

08.11.2021

Saknr

33/21

Saksbehandler Karoline Lorentzen

Arkivkode FE - 216

Arkivsaknr 21/294 - 1

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar revisors redegjørelse til orientering.

Vedlegg

Oppdragsansvarlig revisors vurdering av uavhengighet

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal påse at årsregnskap for kommunen og for kommunale foretak blir revidert på en betryggende måte jf. kommuneloven § 23-2 første ledd.

I dette ligger at utvalget skal holdes orientert om revisjonsarbeidet og påse at dette foregår i samsvar med de bestemmelser som følger av lov og forskrift, god kommunal regnskapsskikk og kontrollutvalgets instruks eller avtaler med revisor jf. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3.

Kontrollutvalget har bedt oppdragsansvarlig revisor for Åfjord kommune, Knut Tanem, om å gi en orientering om status og strategi for revisjon av årsregnskapet for 2021. Orienteringen vil kunne bidra til å gi kontrollutvalget en bedre forståelse av revisjonsarbeidet og gi grunnlag for å vurdere om revisjonen fungerer på en betryggende måte. Kontrollutvalget vil ha anledning til å stille revisor spørsmål.

Revisorsandel og uavhengighet

Kommuneloven § 24-4 stiller krav om at revisor skal være uavhengig og ha godandel.

For registrerte og statsautoriserte revisorer vil andel normalt være kontrollert av finansilsynet ifm innvilget autorisasjon. Bekreftelse på revisors andel er gitt av Revisjon Midt-Norge SA.

Revisor har også plikt til løpende å foreta en vurdering av egen uavhengighet jf. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19. Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget.

Oppdragsansvarlig revisor for Åfjord kommune har vurdert sin uavhengighet (vedlegg).

Konklusjon

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å ta revisors redegjørelse til orientering.

Egenvurdering av uavhengighet:

Åfjord kommune

Kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon §16- §19 setter krav til revisors uavhengighet. Kravene er beskrevet i bestemmelsene. Dette dokumentet beskriver revisors egenvurdering og skal ivareta krav i forskriften.

Ansettelsesforhold	Undertegnede har ikke ansettelsesforhold i andre stillinger enn i revisjonsselskapet
Medlem i styrende organer	Undertegnede er ikke medlem i styrende organer i noen virksomhet som Åfjord kommune deltar i.
Delta eller inneha funksjoner i annen virksomhet, som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit	Undertegnede deltar ikke i eller innehar funksjoner i annen virksomhet som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit til rollen som revisor.
Nærstående	Undertegnede har ikke nærstående som har en slik tilknytning til Åfjord kommune at dette har betydning for min uavhengighet og objektivitet i utførelsen av revisjonsoppdraget.
Rådgivnings- eller andre tjenester som er egnet til å påvirke revisors habilitet	Undertegnede bekrefter at det ikke er ytet rådgivning eller andre tjenester overfor Åfjord kommune som er av en slik art at dette kommer i konflikt med denne bestemmelsen. Før slike tjenester utføres, vurderer revisor rådgivningens eller tjenestens art i forhold til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom revisor konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med bestemmelsen i forskriftens § 16, utfører revisor ikke tjenesten. Hvert enkelt tilfelle vurderes særskilt. Revisor vil kunne besvare spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Slike veiledninger skjer med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger.
Tjenester under (fylkes)kommunens egne ledelses- og kontroll-oppgaver	Undertegnede bekrefter at det ikke ytes tjenester overfor Åfjord kommune som hører inn under deres egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige	Undertegnede bekrefter at verken revisor eller Revisjon Midt-Norge SA opptre som fullmektig for Åfjord kommune.
Andre særegne forhold	Undertegnede kjenner ikke til andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til min uavhengighet og objektivitet.

Steinkjer, 14.06.2021



Knut Tanem
Oppdragsansvarlig revisor

Orientering om avvikssystem på sykehjemmene i Åfjord kommune

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

08.11.2021

Saknr

34/21

Saksbehandler Karoline Lorentzen

Arkivkode FE - 033

Arkivsaknr 21/84 - 8

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar redegjørelsen til orientering.

Saksopplysninger

På kontrollutvalgets møte den 06.09.2021 ble det under sak 30/21 Eventuelt, protokollført følgende:

I juni ble det lagt frem en rapport om vold på norske sykehjem. Kontrollutvalget ønsker en orientering fra rådmannen om hvordan avvikssystemene på sykehjemmene i Åfjord er, deriblant hvor mange avvik det er og hvilke tiltak som gjøres ved avdekking av avvik. Har pårørende mulighet til å melde avvik?

Kontrollutvalgets sekretariat har i brev av 16.09.2021 bedt rådmannen om å gi kontrollutvalget en orientering om det ovennevnte.

Orienteringen gis i kontrollutvalgets møte den 08.11.2021.

Vurdering

Sekretariatet anbefaler at kontrollutvalget tar redegjørelsen til orientering.

Orientering om rutiner for varsling og omfang av varslingssaker

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

08.11.2021

Saknr

35/21

Saksbehandler Karoline Lorentzen

Arkivkode FE - 033

Arkivsaknr 21/84 - 9

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar redegjørelsen til orientering.

Saksopplysninger

På kontrollutvalgets møte den 06.09.2021 ble det under sak 30/21 Eventuelt, protokollført følgende:

Kontrollutvalget ønsker også orientering fra rådmannen om rutiner for varsling og eventuelt omfang av varslingssaker. Er det en kultur i Åfjord kommune hvor det er åpenhet for varsling?

Kontrollutvalgets sekretariat har i brev av 16.09.2021 bedt rådmannen om å gi kontrollutvalget en orientering om det ovennevnte.

Orienteringen gis i kontrollutvalgets møte 08.11.2021.

Vurdering

Sekretariatet anbefaler at kontrollutvalget tar redegjørelsen til orientering.

Årsplan 2022

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

08.11.2021

Saknr

36/21

Saksbehandler Karoline Lorentzen

Arkivkode FE - 033

Arkivsaknr 21/20 - 11

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget slutter seg til årsplan 2022 for kontrollutvalget
2. Kontrollutvalget vedtar følgende møtedatoer for 2022:
 - 31.01.2022
 - 21.03.2022
 - 23.05.2022
 - 05.09.2022
 - 03.10.2022
 - 07.11.2022

Kontrollutvalgets leder gis fullmakt til å endre møteplanen dersom dette skulle vise seg nødvendig.

3. Kontrollutvalgets årsplan oversendes kommunestyret til orientering.

Vedlegg

Årsplan - forslag

Saksopplysninger

For å kunne planlegge å gjennomføre kontrollarbeidet på en best mulig måte er det nødvendig å fastsette en årsplan og møtedatoer for kontrollutvalget.

Vedlagt følger sekretariatets forslag til årsplan for 2022. Årsplanen viser kontrollutvalgets planer for sin virksomhet gjennom året og er utarbeidet på et overordnet nivå. Planen er ikke en detaljert beskrivelse av kontrollutvalgets virksomhet. I tillegg til de planlagte sakene kan det komme saker fortløpende fra kommunestyret, revisor, henvendelser fra innbyggere/andre eller saker som kontrollutvalget tar opp på eget initiativ. Kontrollutvalget må derfor ha rom for å omprioritere og ellers ta opp saker som ikke er oppført i planen.

Kontrollutvalgets møteplan bør tilpasses møteplanen for kommunestyret. Møteplan for kommunestyret og formannskapet vil først bli vedtatt av formannskapet etter kontrollutvalgets siste møte i november. På bakgrunn av dette så har kontrollutvalgets sekretariat så langt det har latt seg gjøre tatt utgangspunkt i kommunestyrets, formannskapets og kontrollutvalgets møtedatoer i 2021 ved oppsett av møtedatoer for 2022.

Kontrollutvalget har budsjettet med å gjennomføre 6 møter i 2022, og sekretariatet foreslår at det holdes 3 møter på våren og 3 møter på høsten. Kontrollutvalget kan løpende gjennom året vurdere om det er behov for endringer i møteplanen.

Årsplanen vedtas av kontrollutvalget selv og sendes kommunestyret til orientering.

Vurdering

Forslag til årsplan 2022 legges frem for kontrollutvalget til behandling og anbefales vedtatt med de endringer som kontrollutvalget selv finner nødvendig. Sekretariatet anbefaler at utvalget sender planen til kommunestyret for å holde det orientert om aktiviteten.

Års- og møteplan for kontrollutvalget

Aktiviteter/saker	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des
	31.		21.		23.				05.	03.	07.	
Orientering fra kommunedirektøren	x		x		x				x	x	x	
Vedtaksoppfølging					x							
Etterlevelseskontroll										x		
Årsmelding for kontrollutvalget			x									
Budsjett for kontrollutvalget									x			
Revisjonsstrategi											x	
Budsjettkontroll									x			
Kontrollutvalgets uttalelse om årsregnskap og årsberetning					x							
Bestilling – forvaltningsrevisjon/ eierskapskontroll	x											
Prosjektplan – forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll			x									
Rapport – forvaltningsrevisjon/ eierskapskontroll	x								x			
Oppdragsansvarlig regnskapsrevisors uavhengighetserklæring										x		
Års- og møteplan											x	
Virksomhetsbesøk					x							

Bestilling av eierskapskontroll - Fosen brann- og redningstjeneste IKS

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

08.11.2021

Saknr

37/21

Saksbehandler Karoline Lorentzen

Arkivkode FE - 037, TI - &58

Arkivsaknr 21/336 - 1

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget bestiller en eierskapskontroll av kommunens eierstyring med følgende problemstillinger:
 - a. Er kommunens eierstyring i samsvar med kommunelovens krav?
 - b. Følger kommunen KS' anbefalinger for god eierstyring?
 - c. Er kommunens eierstyring i samsvar med eierskapsmeldingen?
2. Revisjon Midt-Norge bes sende prosjektplan med forslag til problemstillinger, ressursramme og leveringsfrist til sekretariatet innen 17.01.2022.

Vedlegg

0006-Vedlegg-KS-anbefalinger-om-eierstyring

Utdrag fra eierskapsmelding 2018 - Fosen brann-og redningstjeneste IKS

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven § 23-4 påse at det føres kontroll med kommunens eierinteresser. Etter forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner § 13 skal dette gjøres på bakgrunn av en plan som vedtas av kommunestyret. Kommunestyret har vedtatt plan for eierskapskontroll 2021-2024, med følgende prosjekter:

2021: Fosen brann- og redningstjeneste IKS.

Koordineres med Ørland kommune.

2022:

- a. Fosen helse IKS

Gjennomføres sammen med Ørland og Indre Fosen kommune.

- b. Nord-Fosen utvikling AS

Gjennomføres sammen med Osen kommune

2023: Fosen vekst AS

2024: Åfjord Utvikling AS

Det stilles krav til kommunenes eierstyring fra tre hold; kommuneloven, KS og kommunestyrets eierskapsmelding.

Kommuneloven: I kommuneloven fra 2018 er kravene til eierstyringen økt. Kommunestyret skal nå vedta eierskapsmelding minst én gang i hver valgperiode, meldingen skal inneholde prinsipper for kommunens eierstyring, gi en oversikt over eierskapet og over formålet med eierskapet i hvert selskap (se kommuneloven kapittel 26. Eierstyring).

KS, Kommunenes organisasjon (vedlagt): KS' har utarbeidet 25 anbefalinger om god eierstyring. Anbefalingene omhandler blant annet opplæring av de folkevalgte, eiermøter, kommunikasjon mellom kommunestyre og eierorgan, kommunens bidrag til kjønnsbalanse og riktig kompetanse i styrene, vurderinger av habilitet og registrering i Styrevervregisteret.

Åfjord kommunes eierskapsmelding: Siste vedtatte eierskapsmelding er fra oktober 2018. Årsmeldingen gir en oversikt over selskapets eiere, vedtektsfestet formål, ledelse, representantskap, styrets sammensetning, regnskapsinformasjon for 2015-2017 samt organisering og et avsnitt for eierskap. Utdrag fra eierskapsmeldingen som omhandler Åfjord kommune ligger vedlagt.

Sekretariatet foreslår at eierskapskontrollen bygger på ovennevnte, og foreslår disse problemstillingene:

1. Er kommunens eierstyring i samsvar med kommunelovens krav?
2. Følger kommunen KS' anbefalinger for god eierstyring?
3. Er kommunens eierstyring i samsvar med kommunens egen eierskapsmelding?

Vurdering

I Åfjord kommunes plan for eierskapskontroll for 2021-2024 fremgår det at Fosen brann- og redningstjeneste skal ha 1. prioritet, og at eierskapskontrollen bør koordineres med Ørland kommune som også er eier.

Sekretariatet er imidlertid av den oppfatning av at det ikke er nødvendig å koordinere en eierskapskontroll med Ørland kommune. Dette begrunnes med at en eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. Det er således kun kommunens egen eierrepresentant som skal kontrolleres.

Sekretariatet mener at forslaget til problemstillinger er tilstrekkelig detaljert til at revisor kan lage en prosjektplan, eventuelt med mer presise delproblemstillinger. Kontrollutvalgets medlemmer kan uavhengig av dette foreslå problemstillinger i møtet.

Konklusjon

Sekretariatet anbefaler at kontrollutvalget slutter seg til forslag til vedtak og bestiller en eierskapskontroll av eierstyringen. Fristen for prosjektplan bør settes til 17.01.2022 slik at den kan behandles på kontrollutvalgets første møte den 31.01.2022.



Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll



Innhold

Selskapsformer og alternative organisasjonsformer	4
God folkevalgt styring	7

ANBEFALINGER

1. Obligatorisk opplæring av og informasjon til folkevalgte	9
2. Vurdering og valg av selskapsform	9
3. Fysisk skille mellom monopol og konkurransevirkksomhet	10
4. Utarbeidelse av eierskapsmeldinger	11
5. Utarbeidelse og revidering av styringsdokumenter	12
6. Eiermøter	12
7. Eierorganets sammensetning og funksjon	15
8. Gjennomføring av generalforsamlinger og representantskapsmøter	15
9. Sammensetningen av styret	16
10. Valgkomite og styreutnevnelser	16
11. Kjønnsmessig balanse i styrene	17
12. Rutiner for å sikre riktig kompetanse i selskapsstyrene	17
13. Styresammensetning i konsernmodell	17
14. Oppnevning av vararepresentanter	18
15. Habilitetsvurderinger	18
16. Godtgjøring av styreverk	18
17. Registrering av styreverk	20
18. Arbeidsgivertilhørighet i selvstendige rettssubjekter	20
19. Utarbeidelse av etiske retningslinjer	20
20. Særlig om administrasjonssjefens rolle i kommunale foretak	21
21. Utøvelse av tilsyn og kontroll	21

Innledning



KOMMUNER HAR STOR FRIHET til å organisere tjenestene slik de finner det hensiktsmessig enten som del av kommunen som juridisk person eller gjennom etablering av selvstendige rettssubjekter. Når en kommune organiserer tjenesteproduksjonen innenfor kommunen som organisasjon, gjelder de styringssystemer som følger av kommuneloven¹. Kommunestyret har i utgangspunktet all beslutningsmyndighet, og kommunen har en hierarkisk organisasjonsstruktur.

Norske kommuner kan velge å legge deler av virksomheten i egne selskaper. Når deler av virksomheten legges over i egne rettssubjekter som for eksempel aksjeselskaper eller interkommunale selskaper, må styringssystemene følge den aktuelle lovgivningen. Kommunestyrets styring av selskapet må utføres i selskapets eierorgan. Kommunestyret har likevel det overordnede ansvaret for hele kommunens virksomhet, også den som drives av de kommunaleide selskapene.

At virksomheter eller tjenester skilles ut og legges i selskaper innebærer at betingelsene for folkevalgt styring og kontroll endres. Slik disse selskapene er organisert, skal selskapets

ledende organer ha betydelig grad av frihet til å drive virksomheten. Lovfestede bestemmelser og vanlige normer for god selskapsstyring setter grenser for hvor mye kommunene som eier disse selskapene kan og bør involvere seg i selskapenes virksomhet.

Anbefalingene for godt eierskap, god selskapsledelse og god kontroll av kommunale og fylkeskommunale selskaper og foretak begrenser seg til interkommunale selskaper (IKS) og aksjeselskaper (AS) og foretak etter kommunelovens kapittel 11. Kommuner har også anledning til å etablere stiftelser og samvirkeforetak, men disse organisasjonsformene har mindre omfang, og omtales bare kort. Samarbeid etter § 27 i kommuneloven har historisk vært en mye brukt hjemmel for interkommunalt samarbeid. I dag benyttes organisering i henhold til § 27 i liten grad innenfor oppgaver av forretningsmessig karakter, og denne samarbeidsformen omtales derfor ikke nærmere her.

I teksten brukes kommuner om både fylkeskommuner og kommuner

Med vennlig hilsen

LASSE HANSEN
Administrerende direktør

¹ Kommunale foretak (KF) er en del av styringssystemet i kommunen, og er ikke et eget selskap. Anbefalingene er primært tilpasset selskaper. Anvendt på kommunale foretak (KF) må noen av anbefalingene leses med dette forbehold.

Selskapsformer og alternative organisasjonsformer

Det er i hovedsak to muligheter som benyttes av kommunene ved utskilling av virksomhet: Interkommunale selskaper (IKS) og aksjeselskap (AS).

INTERKOMMUNALE SELSKAPER (IKS)

Et interkommunalt selskap etter lov om interkommunale selskaper kan bare opprettes av kommuner, fylkeskommuner eller andre interkommunale selskaper. Deltakerne har samlet sett et ubegrenset ansvar for selskapets forpliktelser². Selskapets eierorgan og øverste myndighet er representantskapet. Deltakerne skal opprette en skriftlig selskapsavtale.

Forvaltningen av selskapet ligger hos styret og daglig leder. Deltakerkommunene utøver eierstyring gjennom sine valgte medlemmer i representantskapet. Hver enkelt deltaker skal ha minst en representant i representantskapet. Kommune-styret har instruksjonsrett overfor sine medlemmer i representantskapet. Representantskapet velger også styret. Styret skal ha minst tre medlemmer, og omfattes av kravet om balansert kjønnsrepresentasjon, det vil si minimum 40 % av hvert kjønn. Daglig leder eller medlemmer av representantskapet kan ikke være medlem av styret.

Representantskapet som eierorgan utøver kontroll over styret på flere måter:

- bestemmer sammensetningen av styret

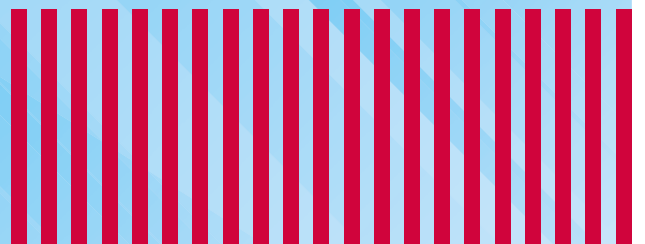
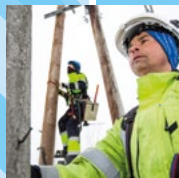
- kan instruere styret og omgjøre beslutninger
- kan gjennom selskapsavtalen fastslå at nærmere angitte saker må godkjennes i representantskapet

AKSJESELSKAP

Et aksjeselskap kan eies av en kommune eller fylkeskommune alene, sammen med andre kommuner og fylkeskommuner eller sammen med private rettssubjekter. I et AS har eierne begrenset økonomisk risiko for selskapets økonomiske forpliktelser. Selskapets øverste eierorgan er generalforsamlingen.

Gjennom generalforsamlingen, utøver eierne den øverste myndigheten i selskapet. Her kan eierne gjennom vedtekter, instruksjer og andre generalforsamlingsvedtak fastsette rammer og gi nærmere regler for styret og daglig leder. Det er generalforsamlingen som velger styret. Selskapet ledes av styret og daglig leder. Styret har det overordnede ansvaret for at selskapet drives i samsvar med eiernes formål og innenfor rammen av lowerket. Styret har også en viktig funksjon for å sikre strategisk planlegging for selskapet. Daglig leder skal forholde seg til de pålegg og retningslinjer som styret har gitt.

² KMD sendte i november 2014 forslag til endringer i lov om interkommunale selskap ut på høring. Høringsnotatet inneholder forslag om at IKS-lovens ansvarsregler erstattes av nye regler om begrenset deltakeransvar. Forslaget er pr november 2014 fortsatt under behandling.



Kommunene har også anledning til å velge noen andre organisasjonsformer.

KOMMUNALT FORETAK

Når kommunen ønsker å gi en virksomhet en noe mer selvstendig stilling enn det som gjelder i den tradisjonelle etatsmodellen, kan det etableres et kommunalt foretak etter kommunelovens kapittel 11. Foretaket er ikke en egen juridisk person, men del av kommunen som rettssubjekt. Kommunen er part i alle avtaler og hefter for foretakets forpliktelser. I motsetning til utskilling ved bruk av aksjeloven og lov om interkommunale selskaper, vil de ansatte fortsatt ha kommunen som arbeidsgiver. Foretaket ledes av et styre, som er utpekt direkte av kommunestyret. Daglig leder står i linje under styret, som igjen er underlagt kommunestyret. Foretakene er på denne måten direkte underlagt kommunestyrets budsjettmyndighet. Rådmannen har ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet overfor foretakets daglige leder³.

SAMVIRKEFORETAK

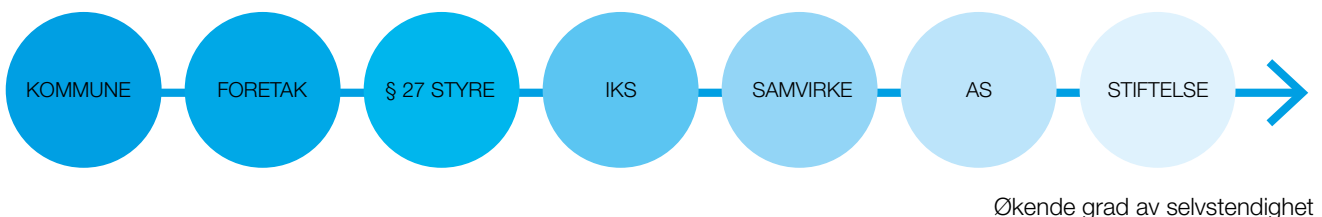
Kommuner kan også delta i samvirkeforetak. Et samvirkeforetak er ikke et selskap.

Samvirkeforetak har medlemmer, men ikke eiere, og styres av de som handler med foretaket og som dermed har direkte nytte av den virksomhet som drives. Samvirkeforetak har ikke fritt omsettelige eierandeler og kan følgelig ikke kjøpes opp. På årsmøtet – samvirkets øverste organ – fattes beslutninger som hovedregel ut fra prinsippet om ett medlem, én stemme. Det er lov om samvirkeforetak (samvirkelova) av 29. juni 2007 nr. 81 som regulerer denne organisasjonsformen.

STIFTELSE

Kommuner og fylkeskommuner kan også opprette stiftelser. En stiftelse er et selvstendig rettssubjekt. Som stifter av en stiftelse kan kommunen verken utøve styring over stiftelsens virksomhet eller gjøre krav på andel i stiftelsens overskudd (ta utbytte). Stifterne kan ikke løse opp stiftelsen. Stiftelse er bare en hensiktsmessig organisasjonsform der det er ønske om å gjøre virksomheten helt uavhengig av kommunen. Det er lov om stiftelser (stiftelsesloven) av 15. juni 2001 nr. 59 som regulerer denne organisasjonsformen.

ALTERNATIVE ORGANISASJONSMODELLER



³ Det er et unntak fra hovedregelen om at administrasjonssjefen ikke har instruksjonsmyndighet overfor daglig leder. Etter kommuneloven § 72 nr 1 kan administrasjonssjefen instruere daglig leder om at iverksettelsen av en sak skal utsettes til kommunestyret har behandlet saken.

God folkevalgt styring

Selv om deler av virksomheten er lagt ut i et selskap, har kommunestyret det overordnede ansvaret. Det er derfor viktig å opprettholde god folkevalgt styring.

God folkevalgt styring defineres gjerne gjennom fire standarder⁴:

- **PÅLITELIG STYRE** preges av likebehandling, politisk redelighet og respekt for spilleregler. Denne standarden berører kommunepolitikkenes allmenne omdømme. Det handler om innbyggernes tillit til at de behandles likt i de kommunale beslutningsprosessene.
- **ANSVARLIG STYRE** fremmer oversiktlig politikk og informerte innbyggere som grunnlag for deres kontroll med de folkevalgte. Et ansvarlig styre skal sørge for at innbyggerne har tilstrekkelig informasjon til å følge med i politikken og stille de styrende til ansvar.
- **BORGERNÆRT STYRE** stimulerer innbyggernes interesse for og engasjement i lokalpolitikken gjennom høringskanaler og muligheter for debatt og deltakelse. Ved borgernært styre er det etablert kanaler for innbyggermedvirkning i beslutningsprosessene, også i prosesser der det ikke er lovpålagt.
- **EFFEKTIVT STYRE:** Folkevalgte har god styring, og leverer resultater. Et effektivt styre kjennetegnes bl.a. ved ryddige forhold i den

politiske styringen av administrasjonen og at kommunen leverer resultater innbyggere og folkevalgte er tilfreds med.



Forskning⁵ viser videre at administrasjonen har en viktig støttefunksjon for at de folkevalgte skal kunne ivareta sine roller på en god måte.

For at de folkevalgte skal kunne påvirke og styre selskapene i tråd med de formål som er satt, er det viktig å være bevisst de mulighetene som finnes i å styrke kunnskapen og oppmerksomheten rundt eierskapspolitikken blant et bredt utvalg av de folkevalgte, og at den gis en bred og helhetlig politisk prosess. Et grep for å sikre dette, kan være å forankre eierskapspolitikken i kommuneplanen.



⁴ Baldersheim og Rose 2011

⁵ NIBR-rapport 2015:1 Kommunale selskaper og folkevalgt styring gjennom kommunalt eierskap



Ved utskilling av virksomhet i selvstendige retts-
subjekter vil konkurranseregelverket som Norge
er bundet av gjennom EØS-avtalen legge førin-
ger for valg av selskapsform og drift. Selskaps-
formen er også viktig for mulighet og ønske om
politisk styring og kontroll, og hvorvidt selskapet
skal ta risiko og operere i et marked.

Selskaper som opererer i et marked i konkurranse med andre aktører i tillegg til monopolvirksomhet, bør som hovedregel skille ut den markedsrettede delen av virksomheten for å unngå rolleblending og kryssubsidiering.

Det vil imidlertid være betydelig enklere å unngå krysssubsidiering dersom man skiller den

UTARBEIDELSE AV EIERSKAPSMELDINGER

Kommunestyrene bør hvert år fastsette overordnede prinsipper for sitt eierskap ved å utarbeide en eierskapsmelding for alle sine selskaper.

Disse prinsippene bør gjenspeile selskapet sett i sammenheng med kommunens totale virksomhet og være kommunisert og tilgjengelig, ikke bare for selskapets organer, men også for kommunens innbyggere. Eierskapsmeldingen gir også et godt grunnlag for en politisk gjennomgang av all virksomhet som er organisert som selvstendige rettssubjekter. Eierskapsmeldingen skal behandles i kommunestyret. Eierskaps-

meldingen skal primært omhandle selskapene der kommunen er hel- eller deleier, men bør også reflektere styringen av de interkommunale samarbeidene.

Eierskapsmeldingen bør minimum ha disse hovedpunktene:

1. Oversikt over kommunens virksomhet som er lagt i selskaper og samarbeid.
2. Politisk styringsgrunnlag gjennom kommunens prinsipper for eierstyring
3. Juridisk styringsgrunnlag knyttet til de ulike selskaps- og samarbeidsformene.
4. Formålsdiskusjon og selskapsstrategi knyttet til de ulike selskapene, herunder styringsdokumentene.
5. Selskapenes samfunnsansvar knyttet til miljø, likestilling, åpenhet, etikk osv.

En eierskapsmelding vil sikre et grunnlag for nødvendige styringssignaler til selskapene og tydeliggjøre de folkevalgtes ansvar. Den vil også bidra til å skaffe oversikt over kommunens samlede virksomhet og bidra til mer åpenhet overfor omverden.

Det bør også utarbeides en felles eierskapsmelding hvis kommunen er medeier i flere selskaper sammen med andre kommuner. En slik eierskapsmelding vil sikre felles føringer fra eierne der det er mulig.

ANBEFALING 5: ::

UTARBEIDELSE OG REVIDERING AV STYRINGS-DOKUMENTER

Kommunestyret skal utarbeide og bør jevnlig revidere styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapet.

Kommunen bør ha en åpen og klart uttrykt eierstrategi for sitt eierskap i ulike selskaper.

Når kommunestyret har valgt å legge en del av sin virksomhet inn i et selskap, medfører det også overføring av styringsrett til virksomheten. Oppgaven til selskapets styre og administrasjon er å trekke opp virksomhets- og forretningsstrategien innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eieren/eierne. Det er denne ytre rammen som er eierstrategien, og innenfor den skal selskapet ha betydelig grad av spillerom. Selskapsstrategier er en felles betegnelse for strategiene som har sin forankring i selskapet.

Vedtektene for aksjeselskaper og kommunale foretak, samt selskapsavtalen for IKS regulerer viktige sider ved selskapenes og det kommunale foretakets rettsforhold. Hovedintensjonen er å regulere forholdet mellom eierne og mellom eierne og selskapet, eller interne forhold i virksomheten. For å underbygge vedtektene/selskapsavtalen og regulere styringen kan det

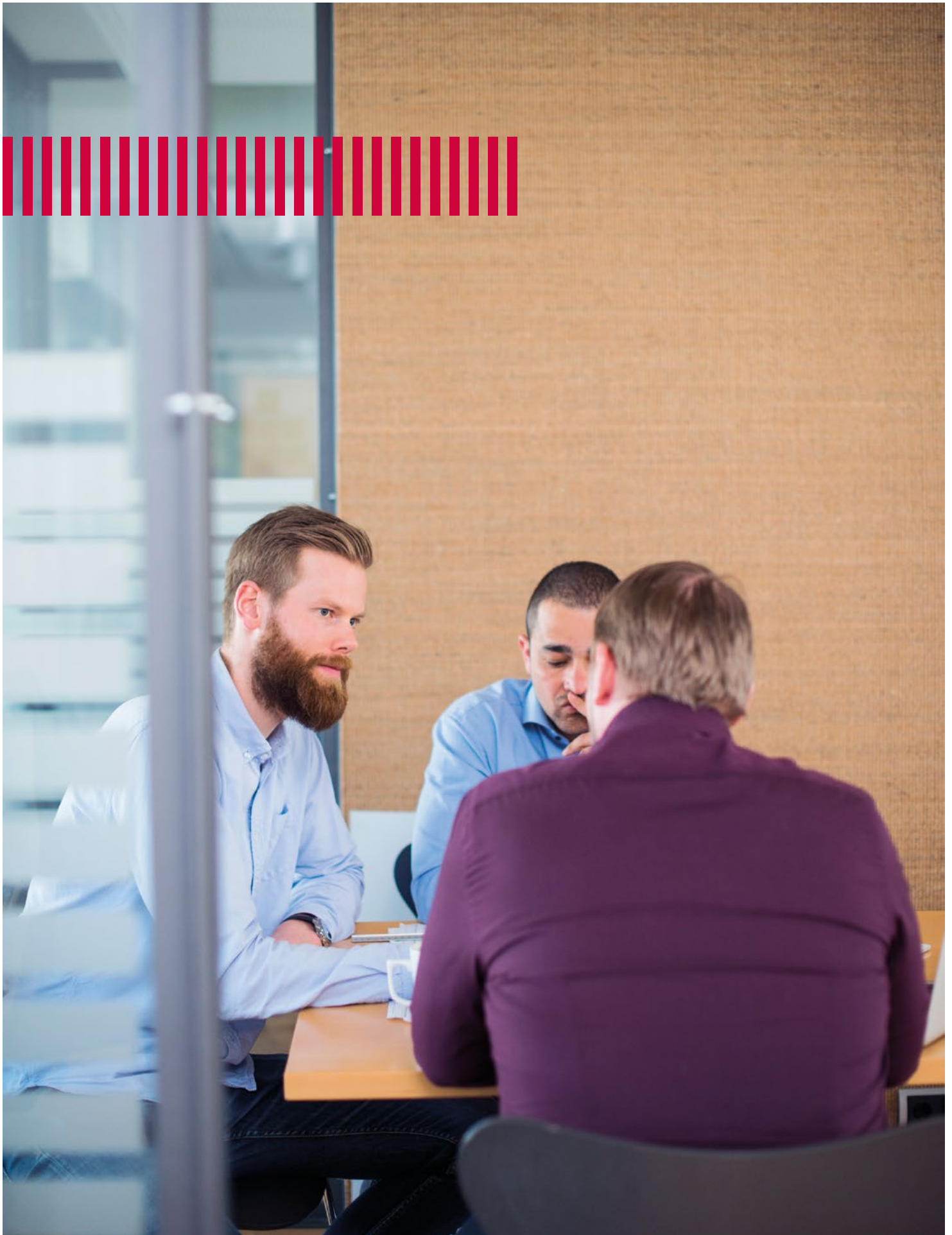
være hensiktsmessig å utarbeide andre styringsdokumenter. Disse er ikke lovfestet, men er ment å sikre bevist eierstyring og å tilstrebe åpenhet og gjennomsiktighet i kommunal tjenesteproduksjon når den er organisert i selskaper. Det er først og fremst eierne, det vil si de folkevalgte, som har behov for slike dokumenter.

ANBEFALING 6: ::

EIERMØTER

KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god eierstyring og kommunikasjon med selskapet. Et eiermøte er et møte mellom representanter fra kommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet.

Noen ganger har eierne behov for å diskutere strategier seg imellom uten å treffe formelle beslutninger, og dette bør kunne gjøres uten å måtte innkalle til møte i generalforsamlingen eller representantskapet etter de formelle reglene i loven. Et eiermøte er ikke lovregulert og er bare en uformell arena der det ikke skal treffes vedtak. I tillegg bør det ikke legges føringer eller «gis signaler» i eiermøtene som kan anses å gripe inn i styrets myndighetsområde. Eiermøtene er uforpliktende for eierne og for selskapet.



”

Avhengig av selskapets formål,
anbefales det som en hovedregel
at kommunestyret oppnevner
sentrale folkevalgte som selskapets
eierrepresentanter i eierorganet.



ANBEFALING 9: |||||

**SAMMENSETNINGEN
AV STYRET**

Det er eiers ansvar å sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskaps virksomhet. Det anbefales at kommunen sikrer opplæring av styremedlemmene.

Styret skal gjenspeile og representere selskaps behov og bør ha forskjellig og supplerende kompetanse innen økonomi, organisasjon og om markedet som selskapet opererer i. Videre bør styret inneha faglig innsikt og ha en interesse for selskapets formål.

Kommunen må selv definere hva slags kompetanse og kapasitet som forventes av styremedlemmene. Et godt utgangspunkt for denne vurderingen kan være selskapets formålsparagraf, de langsiktige strategiene som er lagt for selskapet og situasjonsbestemte forhold de nærmeste årene. Det bør tilstrebes en sammensetning med komplementær kompetanse og erfaring. Det er viktig å oppnevne styremedlemmer som kan sikre styrets kontrollfunksjon overfor daglig leder.

Styreverv i selskaper er et personlig verv. Medlemmer av selskapsstyrer representerer bare seg selv, ikke noen av eierne, og skal ivareta selskapets interesser til det beste for alle eierne. Det betyr at man ikke representerer verken partier, kommunen eller andre interessenter, men ivaretar selskapets interesser og eierne kollektivt på best mulig måte, ut fra selskapets formål og innenfor lovens rammer.

Det understrekes at loven ikke er til hinder for

at folkevalgte kan velges til styremedlemmer. Forståelse og erfaring fra det politiske systemet i kommunene kan være en viktig kompetanse som styret bør besitte.

Når det er spørsmål om å velge folkevalgte eller ansatte i kommunen til styremedlemmer i selskaper kommunen har eierandeler i, bør kommunen vurdere hvor ofte vedkommende vil bli inhabil. Dersom inhabilitet vil inntre ofte, må det vurderes om dette vil gjøre det uhensiktsmessig å velge den aktuelle personen til styremedlem. Typisk gjelder dette der det er snakk om sentrale folkevalgte eller ansatte i lederstillinger. Om ulempene ved å velge slike personer til styremedlemmer overstiger behovet for å ha den aktuelle personen i styret er en vurdering som kommunestyret selv bør gjøre.

ANBEFALING 10: |||||

**VALGKOMITE OG
STYREUTNEVNELSER**

Ved valg av styrer til kommunalt eide selskaper bør det vedtektsfestes bruk av valgkomite.

Representantskapet/generalforsamlingen bør velge leder av valgkomiteen. I selskap med flere eierkommuner bør valgkomiteen sammensettes slik at den reflekterer eierandelene.

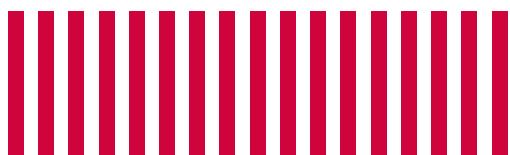
Ordningen med valgkomite er ikke lovregulert, og den bør derfor vedtektsfestes, alternativt nedfelles i selskapsavtalen. Videre anbefales det at det utarbeides retningslinjer som regulerer deres arbeid. Det anbefales også at valgkomiteen har en



Når det gjelder godtgjøring til representantskapet i et IKS, anbefaler KS at deltakerkommunene fastsetter og utbetaler denne til sine medlemmer i representantskapet i interkommunale selskaper.

REGISTRERING AV STYREVERV

Det anbefales at kommunen registrerer vervene for allment innsyn. Kommuner er som folkevalgte organer avhengig av allmennhetens tillit når det gjelder både forvaltning og styring. Åpenhet rundt hvilke andre roller lokalpolitikere har i samfunnslivet er viktig for å unngå mistanke om rolleblanding. Registrering i kommunesektorens eget styrevervregister vil i seg selv skape økt bevissthet om de ulike rollene en lokalpolitiker har og herunder være til nytte ved vurdering av representantenes habilitetssituasjon. Det finnes også andre aktuelle registre for slik registrering.



Det anbefales at selskapene søker medlemskap i en arbeidsgiverorganisasjon. KS Bedrift vil være et naturlig valg for mange av disse selskapene.

Eier bør påse at selskapsstyrene utarbeider, og jevnlig reviderer, etiske retningslinjer for selskapsdriften.

20



Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden utarbeide en plan for gjennomføring av selskapskontroll.

perioden utarbeide en plan for gjennomføring av selskapskontroll. Planen skal vedtas av kommunestyret. Det anbefales at planen angir hvilke eierinteresser og selskaper som vil kunne være aktuelle for kontroll, og i hvilken grad det er aktuelt å gjennomføre forvaltningsrevisjon. Med utgangspunkt i planen skal kontrollutvalget avgi rapport til kommunestyret om gjennomførte kontroller samt resultatene av disse.

Det anbefales at kommunestyret innenfor rammen av kommunelovens bestemmelser fastsetter regler og etablerer rutiner for selskapskontrollen, herunder hvilke dokumenter som uoppfordret skal sendes kontrollutvalget med angivelse av hvem denne plikten påhviler.

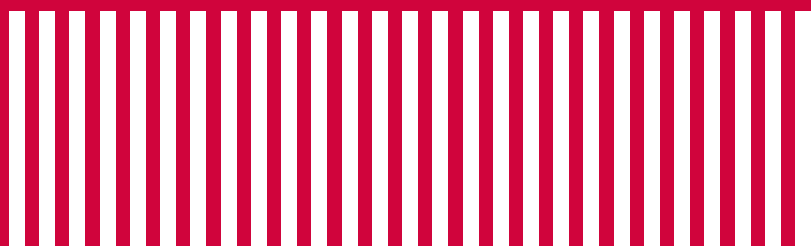
De kommunale foretakene er en del av kommunen som juridisk person og faller inn under kontrollutvalgets generelle ansvar for å påse at kommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte, og at det utføres forvaltningsrevisjon av den kommunale virksomheten i samsvar med kommunelovens bestemmelser. Det anbefales at de kommunale foretakene blir viet

oppmerksomhet når plan for forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet utarbeides og vedtas av kommunestyret.

I note til årsregnskapet skal kommunen opplyse om hvordan den samlede virksomheten i kommunen er organisert. Blant annet skal det opplyses om kommunen har opprettet kommunale foretak, er deltaker i interkommunalt samarbeid eller deltakere i interkommunale selskaper eller har eierinteresser i aksjeselskaper. Dette bør ligge lett tilgjengelig for de folkevalgte og innbyggerne.

For at kontrollutvalget skal kunne ivareta sine tilsyns- og kontrolloppgaver i selskaper, gir kommuneloven § 80 kontrollutvalget en vidtgående rett til opplysninger og innsyn i selskaper som kommunen i sin helhet eier alene eller sammen med andre kommuner eller fylkeskommuner. I kommuner med flere eiere bør eierne koordinere sin kontrollvirksomhet, slik at ikke mange eiere iverksetter kontrolltiltak uten å koordinere dette med de andre. Det bør derfor være en dialog mellom eierkommunene om hvordan en skal drive selskapskontrollen med selskaper der flere kommuner er eiere.

Kontrollutvalgets oppgave i forbindelse med selskapskontroll er todelt; en obligatorisk del som benevnes eierskapskontroll og en frivillig del som kan omfatte forvaltningsrevisjon. Eierskapskontroll innebærer en vurdering av eierskapsutøvelsen og forhold knyttet til rapportering og informasjonsflyt fra et eierperspektiv. Det er opp til kommunestyret å avgjøre om selskapskontrollen også skal omfatte forvaltningsrevisjon som innebærer systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut i fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger.



Postadresse: KS
Postboks 1378 Vika, 0114 Oslo
Besøksadresse: Haakon VIIIs gt. 9, 0161 Oslo

Telefon: 24 13 26 00

ks@ks.no
www.ks.no

Eiere

Bjugn kommune	30 %
Ørland kommune	30 %
Åfjord kommune	25 %
Roan kommune	15 %

Vedtektsfesta formål

Selskapets formål er: på vegne av deltakerkommunene å dekke alle kommunens plikter, oppgaver og behov ihht. Lov av 14.juni 2002, nr. 20, om Vern mot brann og eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets oppgaver.

- God beredskap
- Godt forebyggende arbeid
- Samhandling og støtte til kommunal kriseledelse
- Forvaltning av tjenesteavtaler

Daglig leder

Johan Uthus

Representantskapet

Eierkommunene er tilstede ved representantskapet.
Åfjord kommunes representant er ordfører Vibeke Stjern.
Vibeke Stjern- leder
Ogne Undertun
Tom Myrvold
Einar Eian

Styrets sammensetning

Morten Rosenlund - leder
Unni Kristin Wiik
Anne Rødsjø
Jon Husdal
Geir Aune
Pål Johan Larsen
Johan Uthus- Brannsjef

Resultatregnskap

År	2017	2016	2015
Driftsinntekter	16 369 922	15 050 416	13 253 510
Driftsutgifter	16 142 079	14 914 405	13 118 714
Nto.driftsresultat	227 843	136 011	101 541

Balanseregnskap

År	2017	2016	2015
Omløpsmidler	3 480 957	2 457 691	2 132 815
Anleggsmidler	18 513 805	17 666 055	17 619 886
Egenkapital	3 222 044	2 032 189	1 913 504
Gjeld	21 994 762	20 123 746	17 839 19

Organisering

Fosen brann- og redningstjeneste IKS ble etablert i 2011. I Selskapsavtalen § 1.5 er det fastslått at deltakerkommunenes myndighet etter brannvern-lovgivingen er delegert til FBRT IKS med virkning fra 1. mars 2011.

I henhold til Selskapsavtalens §§ 5.3 og 8.1 kan FBRT ta opp lån innenfor en høyeste låneramme på kr 15,0 mill. og styret kan innenfor denne rammen ta opp lån på inntil 2,0 mill.

Eierskap

Selskapet er etablert for å ivareta forpliktelsene etter brannvern-lovgivingen for kommunene Bjugn, Ørland, Åfjord og Roan. Samarbeidet skal gjøre kommunene bedre rustet til å ivareta oppgavene med beredskap, forebyggende arbeid og samhandling.

Fosen Helse IKS

Brekstad 7130 Brekstad www.fosen-helse.no 72514000

Innskudd:

Kr. 1 100 000

Eiere:

Bjugn kommune	22,72 %
Ørland kommune	22,72 %
Rissa kommune	22,72 %
Åfjord kommune	22,72 %
Roan kommune	4,54 %
Leksvik kommune	4,54 %
Andre	0,04 %

Vedtektsfesta formål

Hovedformålet med Fosen Helse IKS er å utvikle et desentralisert helsetilbud til Fosen-befolkningen, som er:

- ☐ Kvalitativ god
- ☐ Effektivt drevet
- ☐ Lett tilgjengelig
- ☐ Slik organisert at det oppleves som "sømløst"

Daglig leder: Leena Stenkløv

Representantskapet består av eierkommunenes ordførere

Vibeke Stjern (Åfjord)
Ogne Undertun (Bjugn)
Tom Myrvold (Ørland)
Steinar Saghaug (Indre Fosen)
Einar Eian (Roan)

Styrets sammensetning 2017 - 2018:

Per O. Johansen - leder (Åfjord)
Ådne Røkkum (Bjugn)
Vigdis Bolås (Indre Fosen)
Arnfinn Brasø (Ørland)
Roy Bjarne Hemmingsen (Roan)

Avslutning av tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseberedskap - orientering til kontrollutvalget

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

08.11.2021

Saknr

38/21

Saksbehandler Karoline Lorentzen

Arkivkode FE - 033, TI - &58

Arkivsaknr 21/233 - 5

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar planen fra kommunen og brevet om lukking av avvik fra Statsforvalteren til orientering.

Vedlegg

Kommunens plan for lukking av avvik - tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseberedskap

Avslutning av tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseberedskap

Saksopplysninger

På kontrollutvalgets møte 06.09.2021 i sak 24/21 ble det lagt frem en rapport fra tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseberedskap. Tilsynet avdekket 3 avvik. Kommunen ble bedt om å sende inn en plan for lukking av avvik innen 10.09.2021.

I brev av 07.09.2021 til Statsforvalteren i Trøndelag har kommunen lagt frem en kortfattet plan for lukking av avvikene. I planen fremgår det hvilke tiltak kommunen skal iverksette for å lukke avvikene og at dette skal gjøres innen 28.02.2021. Se vedlegg.

Statsforvalteren har i brev av 04.10.2021 underrettet kommunen om at kommunens plan for lukking av avvik er tilstrekkelig og at tilsynet derfor avsluttes fra deres side. Statsforvalteren har bedt kommunen om å oversende ny revidert risiko- og sårbarhetsanalyse, samt plan for helsemessig og sosial beredskap når disse er ferdigstilt.

Konklusjon

Kommunens plan for lukking av avvik og Statsforvalterens brev om lukking av avvik legges frem for kontrollutvalget til orientering.



STATSFORVALTEREN I TRØNDELAG
Postboks 2600
7734 STEINKJER

Deres ref.
2636cc98-82ae-4839-
b638-1d852e20d84c

Vår ref.
21/2188 - 4

Dato
07.09.2021

Åfjord kommune tilsyn 11.05.21 - Kortfattet plan for lukking av avvik.

Klikk eller trykk her for å skrive inn tekst.

Det vises til anførte avvik i oversendte rapport og følgende plan for lukking av avvik presenteres.

Kommunal beredskapsplikt og helseberedskap:

Åfjord kommune ble sammenslått med Roan kommune 1.1.2020.

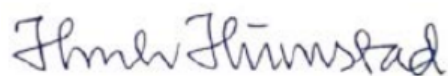
Avvik			
Nr.	Kommentar	Tiltak	Tidsfrist
1	Kommunen har ikke en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse som innfrir krav i sivilbeskyttelsesloven § 14.	En oppdatert helhetlig ROS-analyse for ny kommune.	28.02.2022
2	Kommunen har ikke en overordnet beredskapsplan som innfrir krav i sivilbeskyttelsesloven § 15.	Nytt, felles beredskapsplanverk - en sammenstilt overordnet beredskapsplan for ny kommune.	28.02.2022
3	Kommunen må evaluere og oppdatere plan for helsemessig og sosial beredskap, jf. forskrift om krav til beredskapsplanlegging og beredskapsarbeid mv. (23.7.2001 nr. 881) § 2.	En samordnet plan for helsemessig og sosial beredskap for nye Åfjord kommune. Inkl. skriftlige rutiner som beskriver når beboer forsvinner fra institusjonen og til andre områder der det kan være fare for svikt. Kriseteamet gjøres mer robust med hensyn til bemanning i ferier og ved fravær.	28.02.2022

Vi har kommet i gang med alle tiltakene, men velger av forskjellige årsaker å sette fristen ut i 2022 og håper SFTL kan godta det.

Åfjord kommune har besluttet å delta i NordForsk prosjektet CliCNord – Klimatilpasning i små samfunn med fokus på skred - <https://www.clicnord.org/>.

Og derigjennom skal det gjennomføres en workshop nov/des 2021 som samler beredskapsaktører i Åfjord. Svært nyttig også for vårt arbeid med tiltakene.

Med hilsen



Hilde Haugdahl Humstad
enhetsleder
Eiendom og beredskap

Kopi til
Per Ola Johansen
Sissel Rånes Braseth



Åfjord kommune
Øvre Årnes 7
7170 ÅFJORD

Saksbehandler, innvalgstelefon

Kaja Korsnes Kristensen, 73 19 91 69

Avslutning av tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseberedskap i Åfjord kommune

Statsforvalteren i Trøndelag gjennomførte tilsyn med kommunal beredskapsplikt, samordnet med tilsyn med helseberedskap i Åfjord kommune den 11.05.2021. Rapport fra tilsynet ble sendt kommunen 30.06.2021. Kommunen ble bedt om å sende inn en plan for lukking av avvik innen 10.09.2021.

Åfjord kommune har i brev av 07.09.2021 oppgitt følgende plan for lukking av avvikene.

Kommunal beredskapsplikt

Avvik	Plan for lukking av avvik	Frist
Kommunen har ikke en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse som innfrir krav i sivilbeskyttelsesloven § 14.	En oppdatert helhetlig ROS-analyse for ny kommune.	28.02.2022
Kommunen har ikke en overordnet beredskapsplan som innfrir krav i sivilbeskyttelsesloven § 15.	Nytt, felles beredskapsplanverk - en sammenstilt overordnet beredskapsplan for ny kommune.	28.02.2022

Statsforvalterens tilbakemelding på plan for lukking av avvik – kommunal beredskapsplikt

Statsforvalteren har vurdert kommunens plan for lukking av avvik innenfor kommunal beredskapsplikt og anser den til å være adekvat for lukking av avviket. Tilsynet innenfor kommunal beredskapsplikt avsluttes med dette fra Statsforvalteren side. Statsforvalteren ber om at ny revidert risiko- og sårbarhetsanalyse oversendes Statsforvalteren når denne er ferdigstilt.



Helseberedskap

Avvik	Plan for lukking av avvik	Frist
Kommunen må evaluere og oppdatere plan for helsemessig og sosial beredskap, jf. forskrift om krav til beredskapsplanlegging og beredskapsarbeid mv. (23.7.2001 nr. 881) § 2.	En samordnet plan for helsemessig og sosial beredskap for nye Åfjord kommune. Inkl. skriftlige rutiner som beskriver når beboer forsvinner fra institusjonen og til andre områder der det kan være fare for svikt. Kriseteamet gjøres mer robust med hensyn til bemanning i ferier og ved fravær.	28.02.2022

Statsforvalterens tilbakemelding på plan for lukking av avvik – helseberedskap

Statsforvalteren har vurdert kommunens plan for lukking av avvik innenfor helsemessig- og sosial beredskap og anser den til å være adekvat for lukking av avviket. Tilsynet innenfor helsemessig- og sosial beredskap avsluttes med dette fra Statsforvalteren side. Statsforvalteren ber om at plan for helsemessig og sosial beredskap oversendes Statsforvalteren når denne er ferdigstilt.

Dersom kommunen har spørsmål eller ønsker bistand i arbeidet med lukking av avvik, er kontaktpersoner hos Statsforvalteren i Trøndelag:

Samfunnssikkerhet og beredskap: Tore Brønstad, fmtltbr@statsforvalteren.no

Helse- og omsorgsavdelingen: Marit Dypdal Kverkild, fmtlmdk@statsforvalteren.no

Med hilsen

Dag Otto Skar (e.f.)
fylkesberedskapssjef
Kommunal- og justisavdelingen

Kaja Korsnes Kristensen
seniorrådgiver
Kommunal- og justisavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
rådmann

Referatsaker

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

08.11.2021

Saknr

39/21

Saksbehandler Karoline Lorentzen

Arkivkode FE - 033, TI - &17

Arkivsaknr 21/296 - 3

Forslag til vedtak:

Referatsakene tas til orientering.

Vedlegg

Presentasjon: Eierstyring selskapsledelse og kontroll - Samfunnsbedriftene

Presentasjon: Forebygging akrim offentlige kontrakter

Presentasjon - Løvseth, Melhus Kontrollutvalg

Presentasjon: CASE

Saksopplysninger

Sekretariatet legger frem presentasjonene fra foredragsholderne fra kontrollutvalgssamlingen 28. oktober 2021 som referatsaker. Presentasjonen til Erland Aamodt vil bli ettersendt da vi på nåværende tidspunkt enda ikke har mottatt denne.

Eierstyring i kommunalt eide selskaper

– rammer, krav og muligheter

28.10.2021

Juridisk direktør Agnete B. Sommerset



Dagens tema

- Begreper
 - Eierstyring
 - Eierorgan
 - Eierskapsmelding og eierstrategi
 - Styringsdokumenter
 - Eiermøter
- Roller og ansvar
- Hvor utøves eierstyring?
- KS - Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll

Hva er eierstyring?

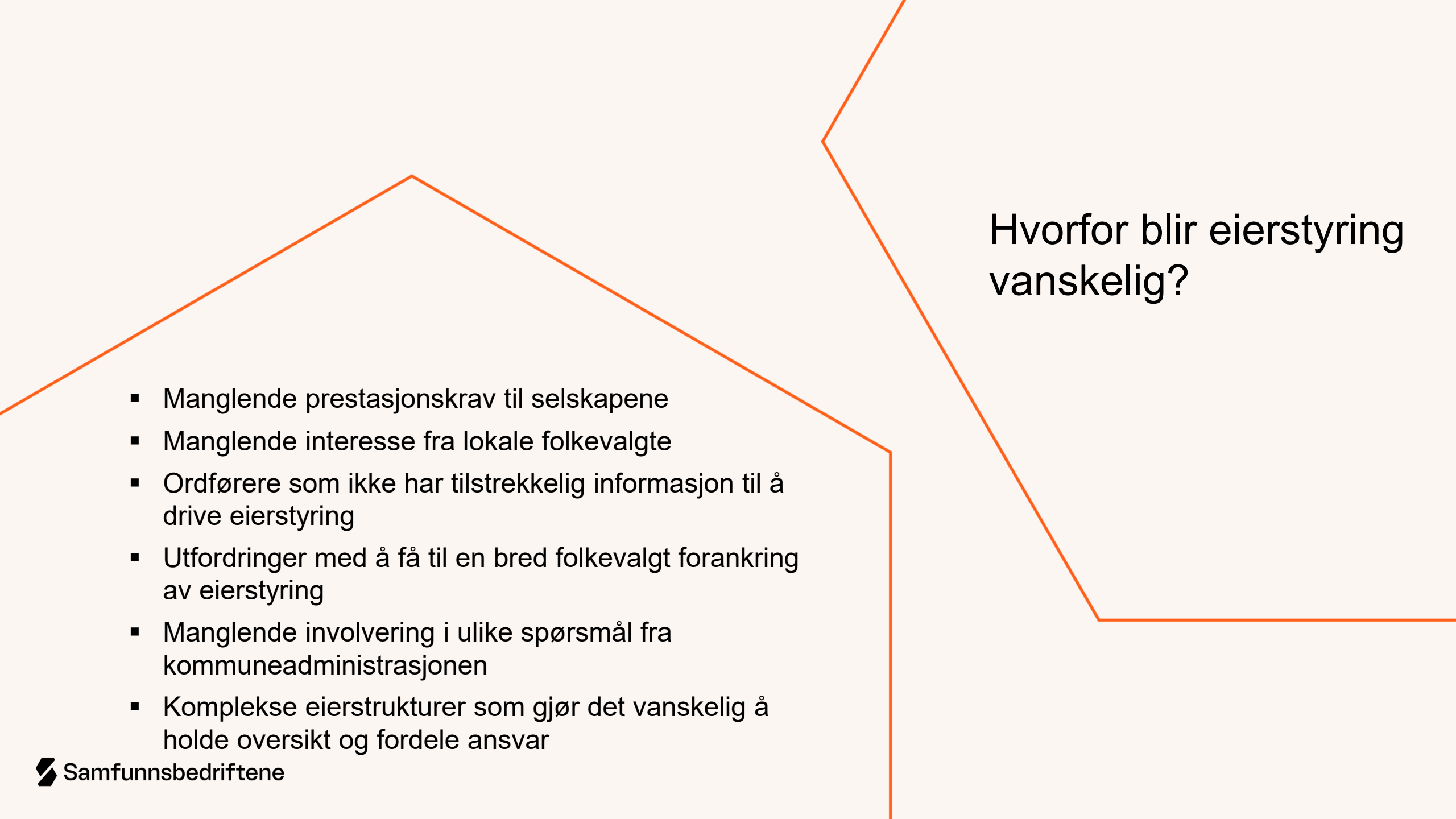
- Norsk Utvalg for Eierstyring og Selskapsledelse (NUES) sier eierstyring og selskapsledelse = «corporate governance»
- «Corporate governance» = «et sett med prinsipper for hvordan selskaper bør ledes, organiseres og administreres, og hvilke interesser organiseringen skal tilgodese» (Wikipedia)
- I denne sammenheng: eierstyring = sørge for at eiernes (kommunens) interesser forvaltes i tråd med formålene satt for selskapene

Hvorfor er det viktig med god eierstyring?

- Viktig for å oppnå de mål eierne har hatt med opprettelsen av selskapet
- Viktig for å forvalte ressursene på best mulig måte
- Viktig for å kontrollere risiko

For kommunalt eide selskaper:

- «Dårlig eierstyring kan føre til at innbyggerne ikke får det de har krav på.» (Prp. 46 L 2017/2018)



Hvorfor blir eierstyring vanskelig?

- Manglende prestasjonskrav til selskapene
- Manglende interesse fra lokale folkevalgte
- Ordførere som ikke har tilstrekkelig informasjon til å drive eierstyring
- Utfordringer med å få til en bred folkevalgt forankring av eierstyring
- Manglende involvering i ulike spørsmål fra kommuneadministrasjonen
- Komplekse eierstrukturer som gjør det vanskelig å holde oversikt og fordele ansvar

Eierstyring og selskapsledelse - rolleavklaring og samspill

Daglig leder

Eier

Styre

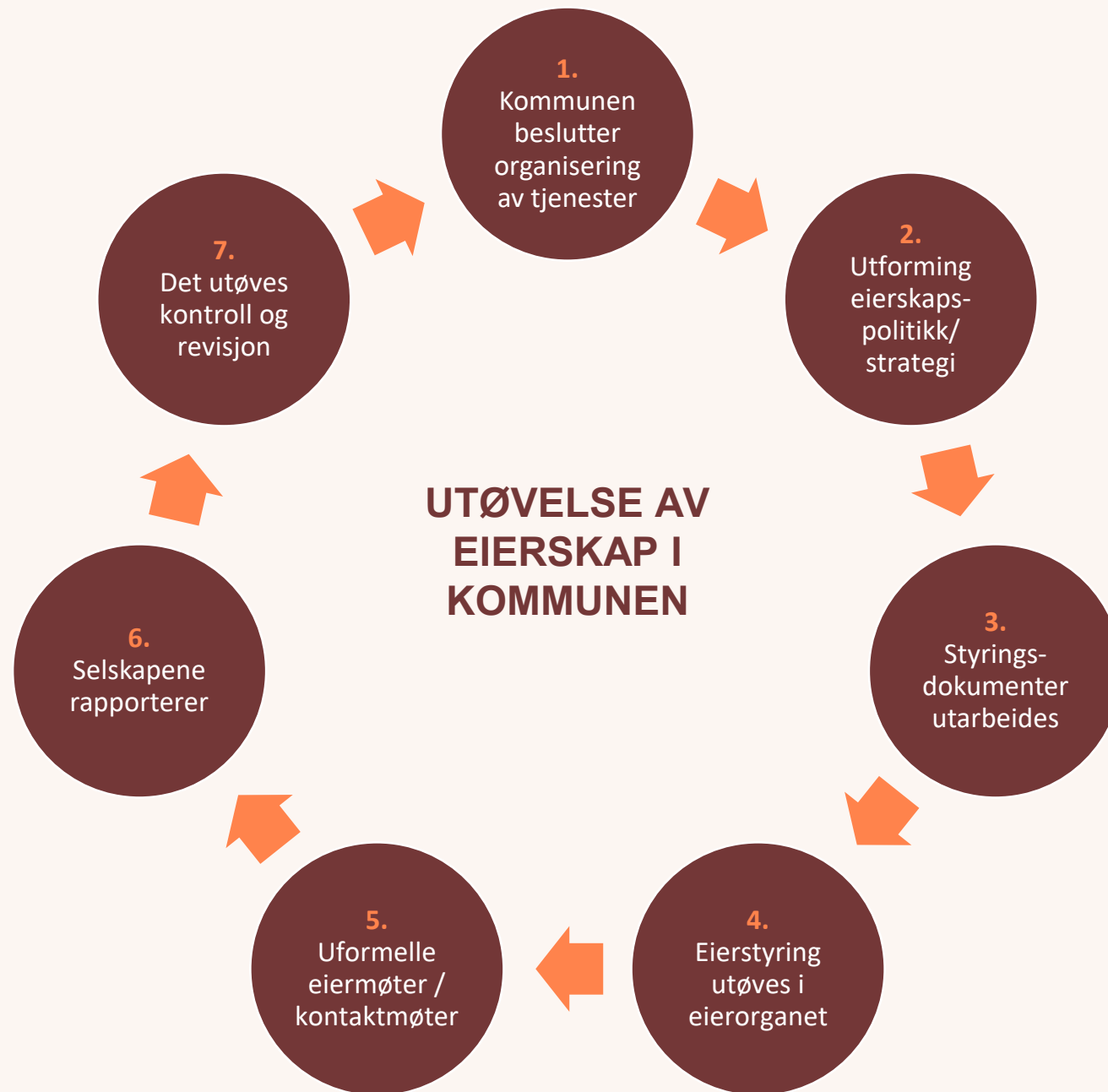
Rolledeling

Eierens rolle

- Sette mål og rammer for selskapets drift
- Ikke detaljstyring

Styrets rolle

- Forvaltning av selskapet (innenfor rammen av formålet og eiernes krav)
- Styret skal tjene *selskapets* interesser og *alle* eierne



Utøvelse av eierstyring

Hvem utøver eierstyring i kommunen?

- Kommunestyret er ansvarlig
- Avhengig av selskapsform: myndighet gis til eierrepresentanter

Når utøves eierstyring?

- Når selskapet opprettes
- I eierorganet til selskapet (generalforsamling, representantskap)
- I eierskapsmeldinger, eierstrategier

Hvordan utøves eierstyring?

- I styringsdokumenter, ved instruks, i vedtak

Roller i eierstyringen



Eierstyring

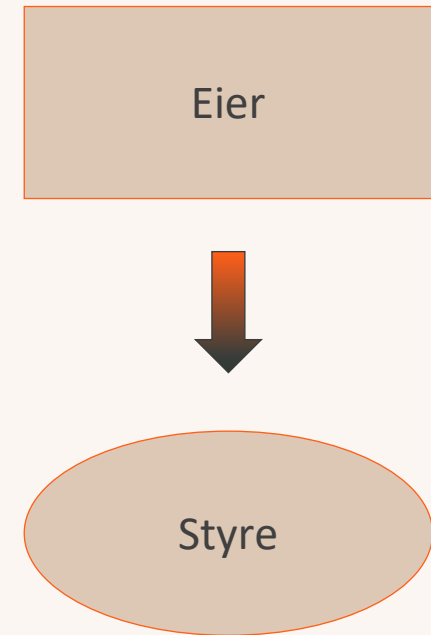
Overordnet eierstyring: eierskapspolitikk som besluttes i kommunestyret

Eierstyring i selskapene: utøves primært i **eierorganet**

- Kommunestyret i KF
- Generalforsamlingen i AS (i praksis ofte v/ordfører)
- Representantskapet i IKS

Ingen lovkrav til sammensetning (folkevalgte, kjønn el.l.)

Eierorganet velger styre

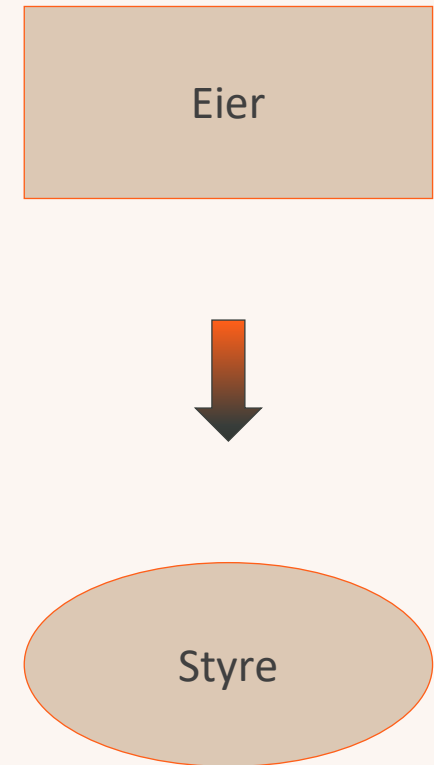


Eierorganet i KF er kommunestyret – kommuneloven § 9-1

Kommunestyret:

- Fastsetter vedtektene – ramme for styret
- Velger styre for det kommunale foretaket
- Kan innskrenke styrets normalkompetanse
 - Kreve at bestemte saker behandles i kommunestyret
 - Rådmannen / kommunedirektøren har utsettende veto

I tillegg gjelder andre styringsdokumenter (eierskapsmelding m.m.)



Eierorganet i AS er generalforsamlingen – aksjeloven kap. 5

Generalforsamlingen i heleid AS = kommunestyret

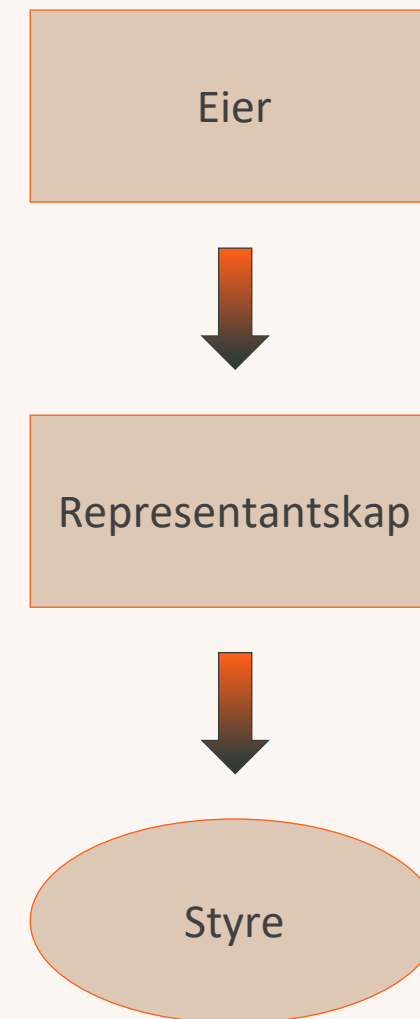
- Ofte delegeres GF-myndighet til ordfører
- I utgangspunktet GF en gang i året
 - Godkjenning årsregnskap
 - Utdeling utbytte
 - Vedtektsendringer
- Kan kreve ekstraordinær generalforsamling for bestemt angitt sak



Interkommunale AS: GF består av ordførere eller andre med fullmakt

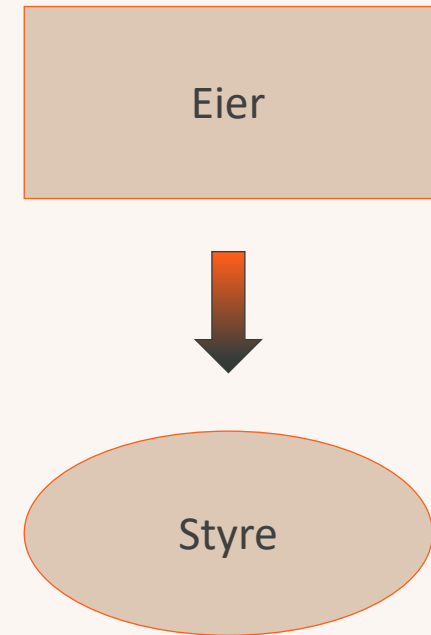
Eierorganet i IKS er representantskapet (IKS-loven § 6)

- Representantskap oppnevnes av eiernes kommunestyre
- Kommunestyret kan instruere sine medlemmer
- Fysiske eller elektroniske møter (nytt) – ofte 2-4 ganger årlig
- Forsterkede eierstyringsgrep i IKS-loven:
 - Særlige representasjonsregler for deltakerne (eierkommunene) gjennom representantskapet, jf. §§ 6-9
 - Enkelte funksjoner er lagt til kommunestyret i deltakerkommunen
 - Egne regler for økonomistyring
- Representantskapet velger styre



Eierstyring i **styringsdokumenter**

- Eierstrategi, eierskapsmelding
- Vedtekter for KF og AS
- Selskapsavtale for IKS
- Aksjonæravtale, eieravtale, samarbeidsavtale
- Selskapsstrategi





«For at de folkevalgte skal kunne påvirke og styre selskapene i tråd med de formål som er satt, er det viktig å være bevisst de mulighetene som finnes og at eierskapspolitikken blir gjenstand for en bred og helhetlig prosess.»

<https://www.samfunnsbedriftene.no/media/6245/anbefalinger-om-eierskap-f41-web.pdf>

Heftets oppbygning

Del 1: Eierstyring og selskapsledelse, selskapsformer og alternative organisasjonsformer

- Hva er eierstyring og selskapsledelse, og hvilke krav stiller loven?
- Hvilke ulike selskaps/organisasjonsformer har vi, og hva er forskjellene mellom dem?

Del 2: Organisasjonsformenes forhold til forvaltningsloven og offentlighetsloven

- Hovedregel: disse lovene gjelder for alle organisasjonsformene – med noen unntak

Del 3: Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll

- 21 anbefalinger – mest rettet mot KF, IKS og AS

Eierskapsmelding – krav i kommuneloven § 26-1

- Loven pålegger utarbeidelse en gang hver valgperiode – KS anbefaler **årlig** revisjon / rapport
- Pålegget er gitt til kommunen – kan ikke delegeres
- Skal gi innbyggere, administrasjon og selskaper **oversikt over alle eierinteresser i kommunen**
- Lovens minimumskrav til eiermeldinger:
 - Prinsippene for eierstyring
 - Oversikt over ulikt eierskap eller tilsvarende interesse som kommunen har i alle typer virksomheter/selskaper
 - Formålet med eierinteresser og tilsvarende interesser
- I tillegg: ofte evalueres eierskapet i disse meldingene

Eierstrategi

- Kommunal eierskapspolitikk og overordnet eierstrategi
- Lovpålagte oppgaver, næringsutvikling, økonomisk aktivitet i konkurranse med andre, lokal verdiskaping, miljø- og klimamål
- Egen eierstrategi for selskapet?
- Hva skal selskapet drive med?
- Formålsangivelsen for selskapet er viktig



Eksempel på eierstrategi: IVAR IKS

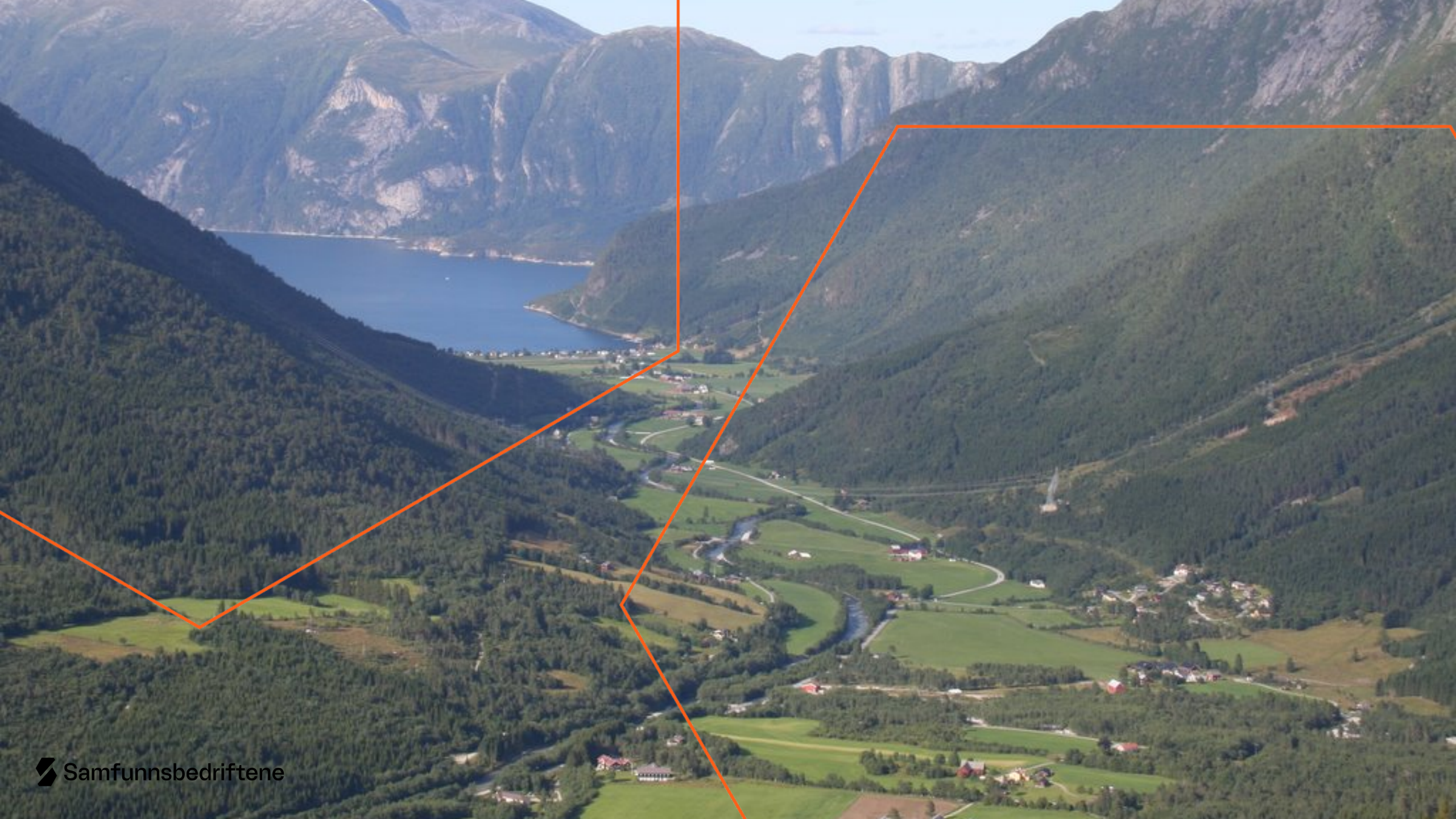
Overordnet:

- Kommunen skal være en aktiv eier
- Kommunen skal være en forutsigbar og langsiktig eier

Selskaps-spesifikk strategi:

- Motivasjon for eierskapet – sektorpolitiske hensyn
- Mål for IVARs virksomhet – selvkost / drift, vedlikehold, utbygging / næringsvirksomhet
- Klare forventninger til selskapets forretningsdrift

➤ en eierstrategi gir tydelige mål for selskapet, og det forenkler eierstyringen



Eiermøter / dialogmøter – hvorfor, og hva?

- Viktig for alle parter med god dialog mellom eier og styret
- Eiermøter er en **uformell** arena
 - Viktig med gjensidig utveksling av informasjon – gir dypere forståelse
 - Kan være behov for uformell drøfting av bestemte saker
 - Prosessuelle forhold, ingen konklusjoner i materielle saker
 - Må ikke gi styringssignaler i eiermøter (tenk på IKS)
 - PR for selskapet overfor sine eiere
- Skal ikke undergrave eierorganets funksjon!
- Eierskapsmelding kan pålegge eiermøter, antall pr. år, og angi hva som skal tas opp

Eiermøter / dialogmøter

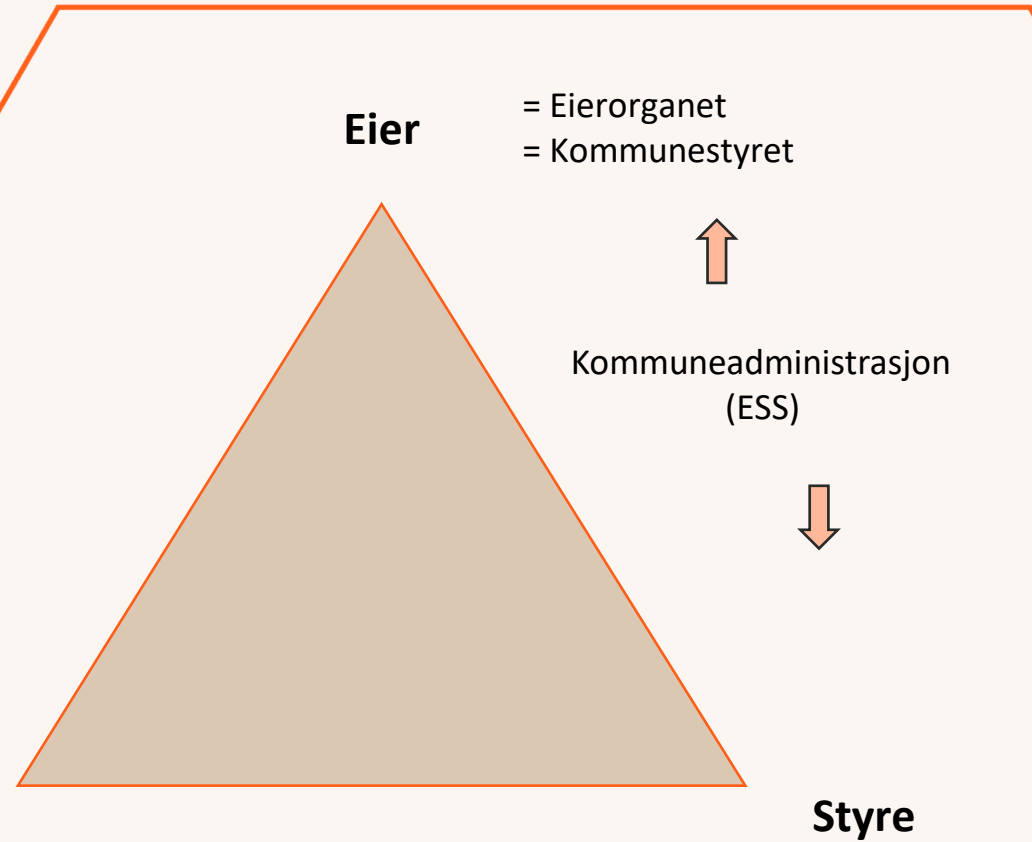
- Hvem tar initiativ til eiermøter?
 - Kommunen selv
 - Selskapsledelsen (styreleder, daglig leder)
- Hvem deltar?
 - Fra kommunen: ordfører og rådmann / kommunedirektør – evt. hele kommunestyret
 - Fra selskapet: styreleder og representanter fra administrasjonen
 - I tillegg: eierorganet hvis ønskelig
- Kontaktmøter med administrasjonen, kommunalutvalget / andre politiske utvalg
 - Faglige og administrative møteplasser er viktige

Eierstyringssekretariat, eierutvalg

- Noen kommuner oppretter eierutvalg eller lar formannskapet ha den rollen
 - Politisk forankring
 - Spesialistkompetanse på eierskap
- Flere kommuner som eiere: eierstyringssekretariat kan være nyttig verktøy
 - Administrativ tilretteleggerfunksjon – ofte kommunedirektørene
 - Bistå med koordinering og maler for å lette styring av selskapene
 - OBS: ingen formell rolle i eierstyringen!

Eierstyring og selskapsledelse - rolleavklaring og samspill

Daglig leder



Kommunedirektørens rolle i eierstyringen – formelle utgangspunkter

- KommuneLOven § 13-1: «*Kommunedirektøren skal påse at saker som legges fram for folkevalgte organer, er **forsvarlig utredet**.*»
- KommuneLOven § 9-16: Kommunedirektøren har **utsettende veto** overfor Kommunale Foretak (KF)
- Selskaper: **Selskapslovgivningen** regulerer eierstyringen
 - Kommunestyret har gitt myndighet til representanter i eierorganet.
 - Eierstyring skjer i eierorganet.
 - Styret skal utrede saker til representantskap.
 - Representantskapet skal forankre i sitt kommunestyre, og medlemmer kan instrueres.
 - Selskapsorganene har selvstendige plikter og rettslig ansvar.

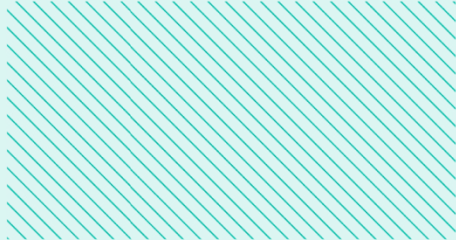


ene

Oppsummering:

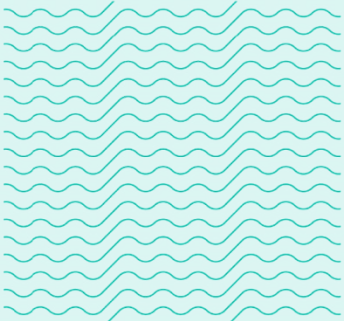
- Når man velger å opprette selskaper, er det viktig med **systematisk og aktiv eierstyring**
- Folkevalgte bør lære hvordan man skal utøve eierskapet og styrevervet
- Viktig å **profesjonalisere rollene** hos de folkevalgte, styremedlemmer og daglig ledelse
- Viktig for eiere, styrer og daglig ledelse å være bevisst på rollen de har
- Pass på eierstyringssekretariatets rolle og mandat!





Samling for kontrollutvalg i Trøndelag - 28. oktober 2021

Forebygging av arbeidslivskriminalitet og sosial dumping i offentlige kontrakter



Kommunene er viktige aktører når det kommer til forebygging av arbeidslivskriminalitet og sosial dumping i offentlige kontrakter



Det offentlige kjøper inn varer og tjenester for store summer hvert år

Viktige virkemidler for å sikre at aktørene som får, eller allerede har, kontrakter med det offentlige er seriøse:

- Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter
- Påseplikt (allmenngjort område)



Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter

- Gjelder når det offentlige, for eksempel en kommune, inngår tjenestekontrakter og bygge- og anleggskontrakter av en viss størrelse
- Pålegger kommunen ansvar knyttet til lønns- og arbeidsvilkår
 1. Før kontraktsinngåelsen
 2. I kontrakten
 3. I oppfølgingen av kontrakten
- Spesielt kontrollbiten oppleves som utfordrende av en del



Formålet

«Forskriften skal bidra til at ansatte i virksomheter som utfører tjenester og bygge- og anleggsarbeider for offentlige oppdragsgivere, ikke har dårligere lønns- og arbeidsvilkår enn det som følger av gjeldende allmenngjøringsforskrifter eller landsomfattende tariffavtaler.»



Forskrift om lønns – og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter

Offentlige oppdragsgivere
må stille krav til lønns- og
arbeidsvilkår i kontraktene
de inngår

Offentlige oppdragsgivere
må følge opp med
nødvendig kontroll av
lønns- og arbeidsvilkår

NB! Må informere om at
det vil bli stilt slike krav i
kontrakten! Kan tas inn i
kunngjøring eller
konkurransegrunnlaget.

Hvilke krav må inn i kontrakten?

- Kravet om at tariffavtale/allmenngjøring skal følges
- Krav om at leverandøren på forespørsel skal dokumentere dette
- Sanksjoner

Egenrapportering anbefales

Risikovurdering!

Hva er nødvendig kontroll?

Avhenger av risikoen for brudd (jf. risikovurdering)

Grunnlag for kontrollen: landsomfattende tariffavtale
eller allmenngjøringsforskrift

Risikovurdering!

Det er viktig at kommunen som oppdragsgiver prioriterer ressursene på oppfølging og kontroll av kontrakter der risikoen er størst.

- Bransje?
- Utenlandske arbeidstakere?
- Underleverandører?
- Innleide arbeidstakere? Bemanningsbyråer?
- Lave krav til formell utdanning?
- Tidligere erfaringer?



Hvor omfattende og hyppig må kontrollen med løpende kontrakter være?

- Liten risiko?
- Middels risiko?
- Høy risiko?



Vær oppmerksom på endringer i kontraktperioden!

- Flere/hyppige klager på kvaliteten på utført arbeid
- Hyppige skifter av personell eller kontaktperson
- Om arbeidet utføres til andre tidspunkter enn avtalt
- Firmaet endrer navn, men beholder organisasjonsnummer, eller omvendt
- Arbeidstilsynet gir virksomheten pålegg
- Medieoppmerksomhet om leverandørens forhold



Avgjørende utgangspunkt for kontroll:

- Kommunen må starte med å finne ut hvilke rettigheter arbeidstakerne har!
- Kommunen må innhente informasjon om de allmenngjøringsforskriftene eller landsomfattende tariffavtalene som leverandøren har lagt til grunn for å finne svaret på dette.



Hvilke dokumenter må innhentes for å gjøre kontroll?

- Arbeidsavtaler
- Lønnsslipper
- Timeregistreringer
- Avtaler om kost og losji

Det er mulig å be om mer dokumentasjon.
(Feks. innsyn i leverandørens kontoutskrifter for å se at lønnen faktisk er overført til arbeidstakerne).
Du må da ta inn dette dokumentasjonskravet i kontraktsvilkåret.



Hvor langt skal kommunene gå?

- Ikke etterforske mulige lovbrudd. Hvis mistanke om lovbrudd, eller andre kritikkverdige forhold, bør du kontakte Arbeidstilsynet eller politiet.
- Selv om et forhold anmeldes, eller du varsler en av kontrolletatene, må du fortsatt vurdere om det foreligger brudd på kravene til lønns- og arbeidsvilkår og vurdere sanksjoner.



Veileder til forskriften om lønns- og arbeidsvilkår

DFØ (Difi) har laget en praktisk veileder til forskriften (blant annet i samarbeid med Arbeidstilsynet og KS)

<https://anskaffelser.no/nb/verktoy/veileder/veileder-om-lonns-og-arbeidsvilkar-i-offentlige-kontrakter-bokmal>

[Hjem](#) / [Verktøy](#) / Veileder om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter (bokmål)

Veileder om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter (bokmål)

Veilederen gir informasjon om forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter og hvordan du går fram for å stille og følge opp krav til lønns- og arbeidsvilkår. Du finner også maler og verktøy som hjelper deg i dette arbeidet.

Kilde: DFØ



E-læring

DFØ har i samarbeid med Arbeidstilsynet laget praktisk e-læring. Blant annet kommunene er en viktig målgruppe.

<https://laeringsplattformen.difi.no/kurs/986252932/lonns-og-arbeidsvilkar>

..

 Læringsplattformen
Felles digital læringsplattform i staten

DFØ.no | Kontakt oss

Søk

Min side

KursoversiktOm plattformenDel ditt kurs

Lønns- og arbeidsvilkår

Jobber du med tjeneste- eller bygge- og anleggskontrakter? Dette kurset gir deg oversikt over regelverket og en praktisk innføring i hvordan du skal følge opp slike krav i dine kontrakter.

TIL KURSET
Lønns- og arbeidsvilkår

I alle tjeneste- og bygge- og anleggskontrakter over terskelverdi gitt i forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter, har du som oppdragsgiver en plikt til å stille, og følge opp, minimumskrav til lønns- og arbeidsvilkår. I dette kurset vil du få en oversikt over regelverket og en praktisk innføring i hvordan du skal følge opp slike krav i dine kontrakter.

Kurset viser hvordan du kan følge opp og kontrollere at kravene til lønns- og arbeidsvilkår er oppfylt, og hvordan dette kan gjøres i praksis. Kurset er spesielt tilpasset dem som jobber med både anskaffelsen og kontraktsoppfølgingen, men alle med ansvar for tjeneste-, bygge- og anleggskontrakter i offentlig sektor vil ha utbytte av det.

Leverandører vil også kunne finne nyttig informasjon i kurset, selv om det er utviklet for oppdragsgivere.

Introduksjonsvideo til Lønns- og arbeidsvilkår



MÅLGRUPPE
Medarbeidere

FAGLIG INNHOLD
Anskaffelser

VARIGHET
ca. 45 minutter

VURDERING FRA DELTAGERNE
●●●●● (24)

KOMMENTARER
Bra grunnlag for å starte arbeidet med kontroll av arbeids- og lønnsvilkår.

Godt kurs som er enkelt å gjennomføre.

Bra kurs, men blir veldig enkelt og overflødig i forhold til virkelighetens verden

[Les alle kommentarer](#)

KURSANSVARLIG


BRUKERSTØTTE E-LÆRINGSKURS
e-kurs@dfø.no





Kommuneloven § 23-6 Innsyn og undersøkelser i selskaper o.l.

Kontrollutvalget kan kreve de opplysningene som er nødvendige for å gjennomføre sin kontroll, fra

- a. Interkommunale selskaper etter IKS-loven
- b. Interkommunale politiske råd
- c. Kommunale oppgavefellesskap
- d. Aksjeselskap

Kontrollutvalget skal varsles om møter i generalforsamling, representantskap og tilsvarende organer og har rett til å være til stede i disse møtene.



Melhus kommunes samarbeidsordninger og eierskap

Navn samarbeidsordning	Antall kommuner	Etableringsår	Juridisk form	Vertskommune/ lokalisering av administrasjon
Interkommunalt samarbeidsråd for Helseplattformen	65	2017	Avtalebasert	Trondheim
Revisjon Midt-Norge SA	53	2017	SA	Steinkjer
Interkommunalt arkiv Trøndelag IKS	38	1987	IKS	Trondheim
Konsek Trøndelag IKS	27	2018	IKS	Steinkjer
IUA Sør-Trøndelag	24	Over lenger tid	KL\$27	Trondheim
Barnevernvakten i Trondheim	23	2018	KL\$20-2	Trondheim
Midt-Norge 110-sentral IKS	20	2015	IKS	Trondheim
Nok Trondheim Senter mot seksuelle overgrep.	20	Over lenger tid	STI	Trondheim
ReMidt IKS	17	2020	IKS	Orkland
Værnesregionen Respons	11	2018	KL\$20-2	Stjørdal
Interkommunalt skadefellingslag Holtålen	9	2008	KL\$20-2	Holtålen
Interkommunal arealplan for Trondheimsregionen (IKAP2)	8	Over lenger tid	IPR	Trondheim
Trondheimsregionen IPR	8	2001	IPR	Trondheim
Strategisk næringsplan for Trondheimsregionen 2017-2020	8	2010	IPR	Trondheim
Trøndelag Sør IPR	6	2017	IPR	Midtre Gauldal
Regionalt næringsfond for Trøndelag Sør	6		IPR	Midtre Gauldal
Kompetanseregion Trøndelag Sør	6	Over lenger tid	Avtalebasert	Melhus
Trondheimregionens friluftsråd	5	1982	KL \$27 styre	Trondheim
Innføringsleder for Helseplattformen i Trondheimsregionen	5	2019	Avtalebasert	



Veterinærvaktområde Trondheim, Melhus, Skaun og Malvik	4	2008	KL§20-2	Trondheim
Krisesenteret i Trondheim	4	2011	KL§20-2	Trondheim
Legevakta i Trondheim	4	2009		
Trondheim legevaktsentral	4	2015	Avtalebasert	Trondheim
ØHD-senger Trondheimsområdet	4	2012	KL§20-2	Trondheim
Ø-hjelp psykisk helse Trondheim	4		KL§27	Trondheim
MeTroVann	2	2010	Avtalebasert fra 2010	
Gauldal Brann og Redning IKS	2	2005	IKS	Melhus
Melhus og Skaun barneverntjeneste	2	2018	KL§20-2	Melhus
Miljørettet helsevern Trondheim-Melhus	2	2018	KL§20-2	Trondheim
ITMidt	2	2018	KL§27	Melhus
Innkjøps samarbeid Melhus-Skaun	2	Nyere	KL§20-2	Skaun
Vannområdekoordinering	8	2017	Avtalebasert	Malvik

Gaula Natursenter AS	2		AS	
Gauldal Brann og Redning IKS	2		IKS	
Lundemo Bruk AS			AS	
Melhus Utviklingsarena as			AS	
Melhus skyssstasjon			AS	
TrønderEnergi as			AS	
Vekst Melhus AS			AS	
Oil Trøndersk Mat og Drikke AS				
Balanseverdi i Melhus, kr 20 000,-			AS	



Hvordan følger kontrollutvalget i Melhus opp denne bestemmelsen ?

- ☐ Henvendelse til rådmannen om å få en oversikt over eierskap og samarbeid.
- ☐ Kontrollutvalgets sekretær sender innkallinger til generalforsamlinger, representantskap og årsmøter til utvalgets leder.
- ☐ Protokoller og årsmeldinger fra aktuelle selskap blir lagt frem som orienteringssaker til kontrollutvalget.
Kommunens strategi for selskapet legges inn i saksfremlegget.



Vedtak i kontrollutvalget

- **Melhus skysstasjon AS:**
Kontrollutvalget tar informasjonen om selskapets generalforsamling til orientering og anmoder kommunestyret om å gå i snarlig dialog med Melhus Skysstasjon AS ang. selskapets fremtid.
- **TrønderEnergi AS:**
Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.
Melhus kommune var representert som eier på møtet, 200 millioner ble gitt ut i utbytte til eierne i 2020.
- **ReMidt Næring AS:**
Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering. Melhus kommune var representert som eier på møtet, kommunen fikk kr. 32.340,- i utbytte for 2020.



Konsek

TRØNDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat



Kontrollutvalgets hjørne

CASE-OPPGAVER



MØTER I POLITISKE UTVALG

CASE 1: Lukking av møter

Kontrollutvalget i en kommune inviterte kommunedirektøren til et møte for å gi en orientering om saksbehandling, saksgang og prosesser knyttet til plan- og byggesak. Av saksfremlegget fremgikk det at saken dreier seg om kontrollutvalgets bekymring for kommunens omdømme som følge av oppslag i lokalmedia.

Kommunedirektøren opplyste til kontrollutvalget i møtet før orienteringen at han hadde informasjon av **personalmessig karakter** som han bare kunne gi til utvalget dersom møtet ble lukket.

Diskutér hvordan kontrollutvalget bør behandle denne saken

CASE 2: Habilitet

Marit er leder for bygningsrådet i kommunen. En av sakene til neste møte er en søknad fra Anders. Han ønsker å bygge på en tomt han eier. Anders er søskenbarnet til Marit.

Tidligere på sommeren da de begge deltok på det årlige slektsstevnet, nevnte Anders planene for Marit, og sa han regnet med at hun ville gå inn for søknaden.

Anders og Marits barn går i samme klasse, og barna spiller på samme fotballag. Marit synger i kor med Anders kone en dag i uka.

Marit er i tvil om hun kan delta i behandlingen av Anders søknad i bygningsrådet, og lurar på om hun skal be om å få habiliteten sin vurdert. Hva mener dere?



Case 1: Lukking av møte

- Hovedregelen er at møtene skal holdes for åpne dører, jf. § 11-5 første ledd. Unntak må ha hjemmel i lov.
- Det er organet selv som skal vurdere om vilkårene for å lukke møtet er oppfylt og eventuelt vedta lukking, jf. § 11-5.
- Avstemningen skjer i åpent møte, jf. § 11-5 fjerde ledd. Det samme gjelder i utgangspunktet også debatten om hvorvidt møtet skal lukkes, men organet *kan* vedta at selve debatten skal holdes i lukket møte.
- Avgjørelser om at et møte skal holdes for lukkede dører, skal føres i møteboken, og hjemmelen for avgjørelsen skal fremgå, jf. § 11-4 annet ledd.
- Ombudsmannen har i uttalelse 24. oktober 2014 (SOM-2014-2082) uttalt følgende om viktigheten av at kommuner følger de prosessuelle reglene dersom møter i folkevalgte organer lukkes:

«Reglene som er gitt om føring av møteboken, er ment å sikre at spørsmålene om møteoffentlighet blir behandlet på en forsvarlig måte ved å bidra til en regelorientert saksbehandling. Dette kan også være nyttig av hensyn til klarhet og kontroll, jf. Ot.prp. nr.17 (2008–2009) s. 33. Av hensyn til demokratiet, åpenheten og tilliten til de folkevalgte organenes avgjørelser er det svært viktig at kommunen overholder saksbehandlingsreglene som gjelder ved avgjørelser av om møter skal holdes for lukkede dører.»



Case 1: Lukking av møte

Skal lukkes (11-5 annet ledd):

→ Saker «som angår en arbeidstakers tjenstlige forhold»

- Sakstypen er avgrensningsgrunnlaget
- Saker om tilsetting, oppsigelse, avskjed, lønnsvilkår, permisjon og andre spørsmål som angår enkeltpersoners tjenstemessige forhold

→ Saker «som inneholder opplysninger som er omfattet av lovbestemt taushetsplikt» – se fvl. § 13

1. noens personlige forhold, eller
2. tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningen angår.

Kan lukkes (11-5 tredje ledd):

- Hensynet til personvern
- Hensynet til tungtveiende offentlige interesser



CASE 1: Lukking av møte

- Basert på en sak som Sivilombudsmannen behandlet i 2018.
- Utvalget besluttet å lukke møtet med hjemmel i gammel kommunelov § 31 nr. 3 (arbeidstakers tjenstlige forhold - dagens lov § 11-5 annet ledd).
- Sakstypen er avgjørende for om det er «sak som angår» arbeidstakerens tjenstlige forhold.
- Grunnen til at deler av møtet ble lukket, er oppgitt å være at kommunedirektøren ikke ville kunne gi utvalget informasjonen som ble opplyst å være «av personalmessig karakter», dersom møtet ikke ble lukket.
- Av saksfremlegget fremgikk det at saken dreide seg om Kontrollutvalgets bekymring for kommunens omdømme som følge av oppslag i lokalmedia.
- Kontrollutvalget ba om en orientering om «saksbehandling, saksgang og prosesser knyttet til plan- og byggesak». Det fremgikk ikke av saksdokumentene hva som utgjør informasjonen «av personalmessig karakter».
- *«Selv om det kan ha fremkommet opplysninger om enkeltpersoners utførelse av deres arbeid, er det vanskelig å se at saken, etter sin art, var en sak om en enkeltpersons tjenstemessige forhold. Ombudsmannen mener det derfor er begrunnet tvil om vilkårene i kommuneloven § 31 nr. 3 for lukking av deler av møtet er oppfylt».*



Case 2: Habilitet

Fvl. § 6, første ledd – automatiske habilitetsregler

- Slektskap:
 - Foreldre, besteforeldre osv.
 - barn, barnebarn osv.
 - Inhabil i forhold til søsken
 - ikke til søskenbarn, tanter og onkler



CASE 2: Habilitet

Fvl. § 6 andre ledd: Skjønsmessige habilitetsregler

Vilkår: «andre særegne forhold» som er egnet til å svekke hans eller hennes upartiskhet. «Det skal legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære en særlig, fordel, tap eller ulempe for han selv eller noen han har nær personlig tilknytning til».

Hensyn:

- Sterkt vennskap eller fiendskap
- Avhengighetsforhold
- Konkurransforhold
- Politiske standpunkt
- Flere forhold sammen



CASE 2: Habilitet

- Anders er søskenbarnet til Marit. Ikke inhabil etter fvl. § 6 første ledd.
- Selv om Marit ikke er inhabil etter fvl. § 6 første ledd, kan hun bli inhabil etter andre ledd:
 - Anders og Marits barn går i samme klasse og spiller fotball sammen. Marit synger i kor med Anders kone en dag i uka. Vi må vurdere om dette er «særegne forhold».
 - Selv om ikke et enkelt forhold gjør Marit inhabil i denne saken er det en totalvurdering som må legges til grunn. Selv om flere forhold trekkes frem som mulig inhabilitet er det antageligvis ingen av forholdene som hverken isolert eller samlet sett som er sterke nok til at Marit er inhabil til å behandle byggesøknaden fra Anders.
 - Merk: Habilitetsreglene skal ikke tolkes så strengt at det hemmer politisk saksbehandling. Det må være noe mer enn et kjennskap for at en person skal kunne bli vurdert å være inhabil.

Eventuelt

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

08.11.2021

Saknr

40/21

Saksbehandler Karoline Lorentzen

Arkivkode FE - 033, TI - &17

Arkivsaknr 21/296 - 2

Forslag til vedtak

Saken legges fram uten forslag til vedtak.

Godkjenning av møteprotokoll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

08.11.2021

Saknr

41/21

Saksbehandler Karoline Lorentzen

Arkivkode FE - 033, TI - &17

Arkivsaknr 21/296 - 1

Forslag til vedtak

Møteprotokollen fra dagens møte i kontrollutvalget godkjennes.

Godkjenning av møteprotokoll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Åfjord kommune

Møtedato

08.11.2021

Saknr

41/21

Saksbehandler Karoline Lorentzen

Arkivkode FE - 033, TI - &17

Arkivsaknr 21/296 - 1

Forslag til vedtak

Møteprotokollen fra dagens møte i kontrollutvalget godkjennes.